Alkoholijuomien anniskelun käsikirja

Perho Pron lukumateriaali anniskelupassikoetta varten

Tämä on muokattu, helppolukuinen versio Lupa- ja valvontaviraston ohjeesta Alkoholijuomien anniskelu (LVV-S/82385/2026, julkaistu 3.11.2026). Käsikirjaan on koottu selkeämmin kirjoitettuna ne ohjeen asiat, joista Perho Pron anniskelupassikokeessa kysytään.

> Käsikirjan lopussa on muokattuna liitteenä Lupa- ja valvontaviraston ohje Alkoholijuomien anniskelu (LVV-S/82385/2026, julkaistu 3.11.2026). Siihen on merkitty lihavoinnilla ne asiakohdat, jotka liittyvät suoraan anniskelupassikokeeseen. Perho Pron koe perustuu näihin LVV:n ohjeen lihavoituihin kohtiin. Nämä ovat samat asiat, joista käsikirjassa on kirjoitettu.
>
> Tekstikohdat, joita ei ole lihavoitu, eivät ole välttämättömiä Perho Pron anniskelupassikokeen kannalta. Niihin kannattaa kuitenkin tutustua. Niissä voi olla taustatietoja tai asioita anniskeluun liittyvistä muista aiheista, kuten anniskeluluvan hakemisesta ja alkoholin markkinoinnista.

Perho Pron anniskelupassikokeessa on 32 monivalintatehtävää. Koe on hyväksytty, kun vähintään 80 % vastauksista on oikein.

Koe tehdään koeluokassa olevilla tietokoneilla.

Esimerkki koekysymyksestä

Asiakas on maksanut oluensa etukäteen ravintolan mobiilisovelluksella. Kun hän tulee hakemaan juomaa tiskiltä, hänen päihtymyksensä on selvästi havaittavissa. Tarjoilija

a) luovuttaa oluen, koska se on jo maksettu

b) luovuttaa oluen, jos asiakas lupaa juoda sen hitaasti

c) ei luovuta olutta, koska selvästi päihtyneelle ei saa anniskella

d) luovuttaa oluen, mutta ei myy asiakkaalle enää muita juomia

Oikea vastaus on c. Maksamisen ei tarvitse tapahtua samalla kertaa kuin juoma luovutetaan, mutta anniskelukieltojen noudattamisesta on aina varmistuttava ennen luovutusta, vaikka juoma olisi maksettu etukäteen.

Anniskelutoiminnan käytännön säännöt

Määritelmiä

Alkoholijuoma

Alkoholijuomaksi määritellään alkoholia enemmän kuin 1,2 % ja enintään 80 % sisältävät juomat.

Mieto alkoholijuoma sisältää alkoholia enintään 22 %.

Esimerkiksi oluet, siiderit, lonkerot ja viinit.

Väkevä alkoholijuoma sisältää yli 22 % alkoholia.

Esimerkiksi viinat, vodkat, ginit, viskit ja konjakit.

Alkoholin vähittäismyynti ja anniskelu ovat luvanvaraista toimintaa. Yli 2,8 % alkoholijuomia ei saa myydä ilman lupaa. Enintään 2,8 % alkoholijuomien myyntiin tai anniskeluun ei tarvita lupaa.

Alkoholivalmisteet

Kiinteitä alkoholivalmisteita ovat esimerkiksi alkoholia sisältävät suklaamakeiset ja jäätelöt. Jos valmisteessa on yli 2,8 painoprosenttia alkoholia, sitä koskevat samat

säännöt kuin alkoholijuomia, esimerkiksi ikärajat, ja sen anniskelu edellyttää lupaa.

Hyvät tavat

Alkoholijuomien anniskelussa ei saa toimia hyvän tavan vastaisesti. Toimi on hyvän tavan vastainen, jos se on selvästi ristiriidassa yleisesti hyväksyttyjen yhteiskunnallisten arvojen kanssa ja erityisesti, jos siinä suhtaudutaan hyväksyvästi tai välinpitämättömästi terveyden vaarantamiseen alkoholin vaikutuksen alaisena.

Hyvän tavan vastaista voi olla esimerkiksi:

- houkuttaminen runsaaseen alkoholin nauttimiseen (esimerkiksi juomiskilpailut, joissa juodaan suuria määriä nopeasti, tai anniskelu periaatteella "juo niin paljon kuin haluat" tiettyyn hintaan)
- alkoholin myyminen tai nauttimisen salliminen epätavallisilla tavoilla (esimerkiksi limakalvoille imeyttämällä tai hengittämällä)
- anniskelu velaksi esimerkiksi heikoille kuluttajaryhmille.

Hyvän tavan vastaista ei välttämättä ole esimerkiksi ruokailun ja siihen kuuluvien alkoholijuomien pakettihinnoittelu.

Anniskelu ja anniskelualue

Anniskelumyynnillä tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi myyjän hallitsemissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa.

Vähittäismyynnillä tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa.

Anniskelualueella tarkoitetaan aluetta, jolla asiakkaat saavat nauttia anniskeltuja alkoholijuomia.
Anniskelupaikalla tarkoitetaan anniskelualueen tai -alueiden sekä muiden tilojen, kuten keittiön, wc-tilojen ja varastojen, muodostamaa kokonaisuutta.

Alkoholijuomia saa anniskella vain luovuttamalla ne asiakkaalle lupaviranomaisen hyväksymällä anniskelualueella.

Ylläolevista määritelmistä seuraa se, että anniskelussa voidaan myydä vain avattuja pakkauksia tai alkoholijuomaa annosteltuna laseihin, ja se nautitaan

myyjän anniskeluun varatulla alueella. Poikkeuksena avaamattomia pakkauksia voidaan luovuttaa majoitushuoneessa asuvalle matkustajalle sekä suljetulle seurueelle luvanhaltijan kokous- tai saunatilassa. Tällöin tarjolla olevien juomien määrä pitää rajoittaa asiakasmäärän ja valvonnan mukaan.

Alkoholijuomia ei saa anniskella itsepalveluna eli niin, että asiakas ottaa juoman itse ilman asiakaspalvelutilannetta myyjän kanssa. Poikkeuksena ovat majoitushuoneet sekä suljettujen seurueiden kokous- ja saunatilat.

Toinen seuraus on se, että kuluttaja ei saa kuljettaa anniskeltuja juomia pois anniskelualueelta. Anniskelualue on rajattava tai merkittävä selvästi, jos sen rajat eivät muuten ole selvästi havaittavissa. Poikkeuksena on kuljettaminen saman anniskelupaikan erillään olevien anniskelualueiden välillä, esimerkiksi baaritiskiltä ulkoanniskelualueelle silloin, kun välissä on yleinen jalkakäytävä. Tämä on mahdollista vain, jos lupaviranomainen on hyväksynyt sen anniskelualueen hyväksymisen yhteydessä, ja toimintatapa on kuvattu omavalvontasuunnitelmassa.

Luvanhaltija ja henkilökunta saavat ottaa kieltoa rikkoneelta asiakkaalta pois anniskelualueelta viedyn tai

luvatta tuodun alkoholijuoman astioineen ja hävittää sen.

Mikäli anniskelupaikassa on vähittäismyyntilupa (käymisteitse valmistetut enintään 8 % ja muulla tavoin valmistetut enintään 5,5 % juomat suljetuissa pakkauksissa), anniskelupaikan täytyy varmistaa, että vähittäismyytyjä alkoholijuomia ei nautita anniskelupaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä. Asiakkaan ostamat mukaan otettavat juomat voidaan säilyttää esimerkiksi vaatesäilytyksessä.

Anniskelupaikassa saa myydä ja nauttia vain sinne laillisesti anniskelua varten hankittuja alkoholijuomia.

Alkoholijuomien myyntimäärät

Jos alkoholijuomaa myydään anniskelussa annosteltuna, sitä tulee olla asiakkaan saatavilla perusannoksina:

- Väkevien alkoholijuomien perusannos on 4 senttilitraa
- Enemmän kuin 15 mutta enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävän miedon alkoholijuoman perusannos on 8 senttilitraa
- Enemmän kuin 8 mutta enintään 15 tilavuusprosenttia sisältävän miedon alkoholijuoman perusannos on 12 senttilitraa

- Muun miedon alkoholijuoman (enintään 8 %) perusannos on 33 senttilitraa

Kerralla anniskeltavien annosten enimmäismäärää ei ole rajoitettu alkoholilaissa.

Jos anniskelupaikassa myydään yhdelle asiakkaalle kerralla enemmän kuin neljä perusannosta, suurimmat sallitut anniskeluannokset on määriteltävä anniskelun omavalvontasuunnitelmassa.

Alkoholijuoman maksamisen ei tarvitse tapahtua samalla kertaa kuin juoma luovutetaan. Anniskelukieltojen noudattamisesta on kuitenkin aina varmistuttava ennen kuin juoma luovutetaan, vaikka se olisi maksettu etukäteen esimerkiksi verkossa.

Alkoholijuomien myynti- ja nauttimiskiellot

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa anniskelussa:

- alle 18-vuotiaalle
- henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi
- jos on perusteltu syy olettaa, että alkoholijuomaa luovutetaan tai välitetään luvattomasti eteenpäin.

Näille henkilöille ei myöskään saa sallia alkoholijuomien hallussapitoa tai nauttimista anniskelupaikassa.

Nuoret asiakkaat

Alkoholijuomia ei saa myydä anniskelumyynnissä ja vähittäismyynnissä alle 18-vuotiaalle henkilölle.

Myyjän pitää tarkistaa asiakkaan ikä ennen alkoholijuoman luovuttamista aina, jos asiakasta on ulkoisen olemuksen tai muun syyn perusteella vähänkin aihetta epäillä alle 18-vuotiaaksi. Samalla tarkistetaan, että asiakirjan kuva esittää asiakasta.

Ikä todistetaan viranomaisen myöntämällä kuvallisella asiakirjalla. Asiakirjat voivat olla suomalaisten tai ulkomaisten viranomaisten myöntämiä. Oleellista on, etteivät ne vaikuta helposti väärennettäviltä ja että henkilön ikä käy niistä luotettavasti ilmi.

Mahdollisia asiakirjoja ovat mm.

- passi
- henkilökortti
- ajokortti
- muukalaispassi
- pakolaisen matkustusasiakirja.

Asiakirja voi olla myös digitaalinen. **Kela-kortti tai opiskelijakortti ei kelpaa** iän todistamiseen. Jos asiakirja on selvästi väärennetty, myyjä voi ilmoittaa siitä poliisille.

Henkilötodistusten tarkastamista ei saa rajata vain osaan asiakkaista syrjivin perustein, esimerkiksi kansallisen alkuperän perusteella.

Alaikäisten oleskelua anniskelupaikassa ei ole alkoholilaissa kielletty. Luvanhaltija voi kuitenkin asettaa ikärajan anniskelupaikkaan. Anniskelupaikassa pitää varmistaa, etteivät alaikäiset pääse nauttimaan alkoholijuomia.

Muut asiakkaat (mukaan lukien alaikäisten vanhemmat) eivät saa luovuttaa alkoholijuomia alaikäisille anniskelualueella.

Alkoholia myyvän työntekijän on itse tarkistettava nuorelta vaikuttavan asiakkaan ikä, vaikka järjestyksenvalvojat olisivat tarkistaneet sen jo ovella. Luvanhaltija vastaa siitä, etteivät alaikäiset saa alkoholia anniskelupaikassa, ja henkilökunnan tehtävä on valvoa sitä. Alaikäiselle alkoholia myynyt työntekijä voi saada myös henkilökohtaisen rangaistuksen.

Poikkeus alaikäisten sisäänpääsyyn on K-18 katsomotila, jollaisia saa olla urheilu-, liikunta-, musiikki- tai muiden niihin verrattavissa olevien tapahtumien katsomoissa. Näihin ei saa päästää alaikäisiä henkilöitä silloin, kun niissä anniskellaan.

Asiakkaan omat alkoholijuomat

Anniskelualueella saa nauttia vain anniskeluluvanhaltijan myymää alkoholijuomaa. Asiakkaan omien alkoholijuomien tarjoilu ja nauttiminen anniskelupaikassa on aina kiellettyä. Ilman anniskelulupaa alkoholijuomia ei saa nauttia myöskään ravitsemisliikkeessä tai muussa paikassa, jossa yleisölle myydään ruokaa tai juomaa, eikä yleisötilaisuudessa. Paikan omistaja, tilaisuuden toimeenpanija tai järjestyksenvalvoja ei saa sallia nauttimista.

Esimerkiksi ravintolassa järjestettävässä hääjuhlassa ei saa nauttia asiakkaan tuomaa häämaljaksi tarkoitettua samppanjaa, vaan ainoastaan laillisesti anniskeluun hankittuja alkoholijuomia.

Mikäli asiakkaalla on saapuessaan anniskelupaikkaan omia alkoholijuomia mukanaan, tulee ne säilyttää luotettavasti paikassa, jota pystytään valvomaan, ja

selvästi erillään anniskelujuomista ja alkoholivarastosta. Tällainen paikka voi olla esimerkiksi vartioitu naulakko tai erillinen lukittava tila tai kaappi anniskelupaikassa.

Päihtynyt tai häiritsevästi käyttäytyvä asiakas

Päihtymys on yleensä selvästi havaittavissa, jos:

- henkilöllä on vaikeuksia kiinnittää katsetta tai henkilöllä on lasittunut katse
- henkilö käyttäytyy häiritsevästi, äänekkäästi ja hän on ylenpalttisen itsevarma
- henkilöllä on vaikeuksia käsittää asioita ja ymmärtää toisen sanomaa
- henkilön liikkeet ovat epävarmat ja kömpelöt, hänellä on vaikeuksia saada otetta esineistä ja refleksit ovat hitaat
- hän läikyttelee juomaansa ja lasia on vaikea viedä suulle
- henkilö kävelee huojuen eikä pysty kävelemään suoraan tai kaatuu ilman tukea
- henkilöllä on sammaltava puhe eikä puhe ole enää ymmärrettävää

- henkilö on sekava tai hänen on vaikea kontrolloida tunteitaan
- henkilö nuokkuu tai saattaa torkahtaa helposti tai on sammunut/nukkuu
- henkilö voi pahoin.

Selvästi päihtyneen henkilön arvostelukyky on voimakkaasti heikentynyt. Hänen käyttäytymistään ei voi ennakoida ja se on arvaamatonta. Hän saattaa aiheuttaa häiriötilanteen esimerkiksi ottamalla toiselle asiakkaalle kuuluvan alkoholijuoman.

Päihtyneen henkilön tunnusmerkkejä arvioidaan aina tilannekohtaisesti. Tunnusmerkit voivat johtua myös sairaudesta tai vammasta, eikä niiden soveltaminen saa johtaa syrjintään sairauden tai vamman perusteella.

Häiritsevä käyttäytyminen voi ilmetä esimerkiksi uhmakkuutena, aggressiivisuutena tai väkivaltaisuutena. Häiritsevästi käyttäytyvälle asiakkaalle ei saa myydä alkoholia.

Selvästi päihtynyttä henkilöä ei saa päästää anniskelupaikkaan.

Jos asiakas kuitenkin on selvästi päihtyneenä anniskelupaikassa, hänelle ei saa myydä alkoholia eikä

hän saa enää nauttia alkoholijuomia. Selvästi päihtynyt asiakas **on poistettava** anniskelupaikasta.

Jos asiakas ei voimakkaan humalatilan takia pysty huolehtimaan itsestään, henkilökunnan pitää huolehtia, että kotiinlähtö tapahtuu turvallisesti, esimerkiksi tilaamalla asiakkaalle taksi. Tarvittaessa voi kääntyä poliisin puoleen.

Asiakas voi odottaa taksia valvotusti esimerkiksi anniskelupaikan eteisessä.

Anniskeluajat

Mikäli anniskelupaikalla on vähittäismyyntilupa, sen mukaisesti voi alkoholijuomia myydä ja luovuttaa asiakkaalle klo 9–21.

Yli 2,8 % alkoholijuomien normaali anniskeluaika on klo 9–1.30, ellei lupapäätöksessä ole rajattu anniskeluaikaa. Itsenäisyyspäivän, uudenvuoden, vapun ja juhannuksen aattoöinä anniskelua saa jatkaa ilman erillistä jatkoaikaa klo 3 asti.

Jatkoaikailmoituksella anniskelupaikka voi myydä alkoholijuomia **sisätiloissa** klo 4 asti. **Ulkotiloissa**

anniskelun jatkaminen klo 1.30 jälkeen edellyttää lupaviranomaisen myöntämää jatkoaikalupaa.

Usean anniskeluluvanhaltijan yhteisellä anniskelualueella anniskelua ei saa jatkaa klo 1.30 jälkeen. Lupaan voidaan kuitenkin kirjata, että alue on klo 1.30 jälkeen vain yhden luvanhaltijan käytössä, jolloin tämä voi jatkaa anniskelua jatkoaikasäännösten mukaisesti.

Majoitusliike voi saada luvan aloittaa anniskelun aamiaistarjoilun yhteydessä klo 7 alkaen.

Anniskeluajat eivät koske anniskelualueeseen kuuluvien majoitushuoneiden minibaareja. Jos alkoholijuomia viedään hotellihuoneeseen huonepalveluna, anniskeluaikoja on noudatettava.

Asiakkaat voivat nauttia ostamiaan alkoholijuomia yhden tunnin ajan anniskelun päättymisestä. Ravintolaa ei kuitenkaan tarvitse sulkea tämän jälkeen, mutta alkoholijuomien nauttimista ei voi jatkaa säädettyjen aikarajojen jälkeen. Ravintola voi toki myydä tuolloin muita tuotteita.

Kesäaikaan siirryttäessä jatkoaika-anniskelu on lopetettava viimeistään klo 4 kesäaikaa (klo 3 talviaikaa).

Talviaikaan siirryttäessä anniskelua voidaan jatkaa enintään klo 4 talviaikaa (klo 5 kesäaikaa).

Anniskeluaikoja voidaan rajoittaa viranomaisten toimesta, mikäli niistä aiheutuu tai todennäköisesti voi aiheutua häiriöitä lähialueen asukkaille.

Mikäli anniskelupaikka myy alkoholijuomia klo 1.30 jälkeen, pitää anniskelupaikassa olla yksi järjestyksenvalvoja jokaista **alkavaa sataa asiakasta** kohden. Järjestyksenvalvojien tehtävänä on valvoa järjestystä ja turvallisuutta anniskelupaikassa ja sen välittömässä läheisyydessä klo 1.30:stä siihen asti, kun asiakkaiden alkoholijuomien nauttiminen päättyy. Järjestyksenvalvoja voi hoitaa samalla muitakin tehtäviä, jos järjestyksen valvonta ei siitä vaarannu. Perustelluista syistä lupaviranomainen voi keventää vaatimusta tai poistaa sen.

Henkilökunta, valvonta ja järjestyksenpito

Anniskelutehtävissä saa toimia 18 vuotta täyttänyt henkilö. 16 vuotta täyttänyt henkilö saa anniskella alkoholijuomia vain vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimetyn **täysi-ikäisen** henkilön välittömän valvonnan alaisena. Alle 16-vuotias työntekijä voi ottaa

vastaan alkoholijuomia sisältäviä tilauksia, mutta ei saa myydä, annostella tai luovuttaa alkoholijuomia asiakkaille.

Anniskelupaikassa tulee olla toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi.

Luvanhaltijan ja henkilökunnan pitää valvoa alkoholilain kieltojen ja velvoitteiden noudattamista ja vastata järjestyksenpidosta anniskelupaikassa. Henkilökunnan tehtäviin kuuluu esimerkiksi asiakkaiden iän ja päihtymyksen tarkkailu sekä sen valvominen, ettei alkoholijuomia viedä pois anniskelualueelta. Tarjoilija, joka myy alkoholia alaikäiselle tai selvästi päihtyneelle, voi saada rikosoikeudellisen seuraamuksen, esimerkiksi sakon.

Alkoholimyyntitehtävissä voi toimia, vaikka henkilöllä ei olisi anniskelupassia. Laissa kuitenkin mainitaan, että henkilökunnan on tunnettava laissa säädetyt ja omavalvontasuunnitelmassa määrätyt velvoitteensa, ja luvanhaltijan on pidettävä kirjaa henkilökunnan koulutuksesta ja osaamisesta. Anniskelupassi varmistaa työntekijän osaamisen ja vähentää vastaavan hoitajan valvontakuormaa.

Alkoholijuomia myyvä ja anniskelun valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saa olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena.

Vastaava hoitaja

Silloin kun anniskelupaikka on avoinna asiakkaille, siellä tulee olla paikalla luvanhaltijan edustajana vastaava hoitaja tai muu luvanhaltijan tähän tehtävään nimeämä henkilö, joka vastaa alkoholijuomien anniskelun lainmukaisuudesta.

3.1.2027 alkaen vastaavan hoitajan on oltava paikalla, kun anniskelupaikka on avoinna asiakkaille ja siellä saa myydä tai nauttia yli 2,8 % alkoholijuomia.

Vastaava hoitaja pitää olla nimettynä koko aukioloajaksi, ja työskentelevän henkilökunnan pitää tietää, kuka hän kulloinkin on.

Anniskelun valvonta on järjestettävä niin, että vastaava hoitaja voi tehokkaasti valvoa anniskelua ja tarvittaessa puuttua siihen.

Vastaavan hoitajan pätevyysvaatimuksia on kaksi:

- täyttänyt 18 vuotta

- anniskelupassi (alkoholilain tuntemusta osoittava todistus) tai sitä vastaava tutkintotodistus.

Luvanhaltijan on pidettävä kirjaa vastaavina hoitajina toimivien anniskelupasseista tai tutkintotodistuksista, esimerkiksi säilyttämällä niistä kopiot tai pitämällä luetteloa tarkistetuista todistuksista.

Edellisen alkoholilain aikana hankitut vastaavan hoitajan pätevyydet ja anniskelupassit ovat voimassa edelleen ja ne hyväksytään sellaisenaan osoittamaan pätevyyden.

Anniskelupassi

Alkoholilain tuntemista osoittavan todistuksen eli anniskelupassin myöntää ravintola-alan koulutusta järjestävä ammatillisen koulutuksen järjestäjä tai ammattikorkeakoulu. Anniskelupassin tulee olla Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen.

Todistus myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi anniskelupassikokeen.

Anniskelupassikokeen suorittamista vastaavat myös kokeita järjestävän oppilaitoksen ravintola- ja catering-alan perustutkinto, ravintolan asiakaspalvelun ammattitutkinto sekä matkailu- ja ravitsemisalan

ammattikorkeakoulututkinto, jos tutkintoon kuuluu kokeessa käsiteltävien aiheiden osaamista.

Anniskelupassi on voimassa toistaiseksi, eli se ei vanhene eikä sitä tarvitse uusia. Lupa- ja valvontavirasto ei pidä passeista rekisteriä. Jos passi katoaa, kopiota voi kysyä sen myöntäneestä oppilaitoksesta.

Anniskelun omavalvonta

Anniskeluluvanhaltijalla on päävastuu siitä, että anniskelussa noudatetaan alkoholilakia. Siksi sillä on oltava kirjallinen omavalvontasuunnitelma, jota se noudattaa ja pitää ajan tasalla ja jonka toteuttamisesta se pitää kirjaa. Suunnitelman ja anniskeluluvan pitää olla henkilökunnan ja valvontaviranomaisten saatavilla.

Henkilökunnan pitää tuntea anniskeluluvan sisältö sekä alkoholilaissa säädetyt ja omavalvontasuunnitelmassa määrätyt velvoitteensa. Luvanhaltijan on huolehdittava siitä, että henkilökunta perehdytetään suunnitelmaan.

Omavalvontasuunnitelmassa kuvataan esimerkiksi:

- vastaavan hoitajan tehtävät sekä henkilökunnan määrä ja tehtävät
- miten ikärajojen noudattaminen varmistetaan

- miten estetään anniskelu päihtyneelle tai häiritsevästi käyttäytyvälle asiakkaalle
- miten anniskelualuetta valvotaan ja miten juomia kuljetetaan alueelta toiselle
- miten järjestyksenvalvonta hoidetaan jatkoajalla
- suurimmat anniskeluannokset ja velaksi myynnin käytännöt
- miten henkilökunnan osaaminen varmistetaan.

Viranomaisvalvonta

Lupa- ja valvontavirasto valvoo anniskelua. Valvontakäyntejä tehdään sekä ennalta sovitusti että yllätyksellisesti. Tarkastaja esittäytyy luvanhaltijan edustajalle näyttämällä virkakorttinsa ja tekee valvontakäynnistä aina tarkastuspöytäkirjan.

Poliisi voi kieltää alkoholijuomien myynnin enintään meneillään olevan anniskeluajan ajaksi, jos anniskelupaikan henkilökunta ei kykene säilyttämään järjestystä anniskelupaikassa.

Rikkomuksista luvanhaltijalle voidaan antaa huomautus tai määrätä seuraamusmaksu. Vakavimmissa tapauksissa lupa voidaan peruuttaa määräajaksi tai pysyvästi.

Erityyppiset anniskeluluvat ja -alueet

Kaikille anniskeluluville on yhteistä se, että ne edellyttävät omavalvontasuunnitelmaa ja että luvanhaltijan anniskelualueella voi toimia muitakin yrittäjiä, esimerkiksi ruokamyyntiä tekevä yritys. Lupa on aina elinkeinonharjoittaja- ja toimipaikkakohtainen: jos ravintola muuttaa uuteen osoitteeseen tai toiminnanharjoittaja (Y-tunnus) vaihtuu, on haettava uusi anniskelulupa.

Anniskelualueen rajat on aina merkittävä erikseen, jos ne eivät ole selkeästi muuten hahmotettavia.

Anniskelulupa anniskelupaikkaan

Anniskelulupa voidaan myöntää tiettyyn anniskelupaikkaan, jonka anniskelualueet lupaviranomainen on hyväksynyt.

Samalla anniskelualueella voi kuitenkin toimia useampi anniskeluluvan haltija, jos kaikki ovat hakeneet siihen luvan ja yksi luvanhaltijoista vastaa alueen valvonnasta. Tällaisia alueita voi olla esimerkiksi kauppakeskuksissa.

Yhteisellä anniskelualueella anniskelua ei saa jatkaa klo 1.30 jälkeen.

Hyväksyttävä anniskelualue on oltava kooltaan ja rakenteiltaan sellainen, että se on viranomaisten ja luvanhaltijan valvottavissa. Anniskelualueeseen voidaan liittää myös ulkotiloja (eli terasseja).

K-18 katsomotila

Urheilu-, liikunta-, musiikki- tai muiden niihin verrattavissa olevien tapahtumien yleistä katsomotilaa ei saa hyväksyä anniskelualueeksi. Katsomosta voidaan kuitenkin erottaa K-18 katsomotila, jonka lupaviranomainen voi hyväksyä anniskelualueeksi. Tällaiseen tilaan ei saa päästää alle 18-vuotiaita asiakkaita silloin, kun siellä anniskellaan.

Sama fyysinen katsomotila voidaan muina aikoina ja muissa tapahtumissa käyttää normaalina katsomotilana, jolloin siellä ei anniskella. Luonnollisesti tällöin ei myöskään alaikäisten pääsyä alueelle tarvitse rajoittaa.

Tapahtuma-, kokous- ja juhlatila

Tapahtuma-, kokous- ja juhlatila ja vastaava alue voidaan tilan tai alueen omistajan tai haltijan hakemuksesta

hyväksyä anniskelualueeksi. Tällaisessa tilassa voidaan tarvittaessa järjestää alkoholijuomien anniskelua. Anniskelua koskevat säännökset ovat alueella voimassa vain silloin, kun siellä on lupaviranomaiselle ilmoitettua anniskelutoimintaa.

Tällaisella hyväksytyllä anniskelualueella voi anniskelutoimintaa harjoittaa vain sellainen toimija, jolla on ennestään voimassa oleva anniskelulupa.

Anniskelu ilman omaa anniskelupaikkaa

Anniskeluluvan voi myös saada hakija, jolla ei ole anniskelupaikkaa. Tällöin anniskeluluvan haltija voi myydä alkoholijuomia anniskelutarkoituksessa sellaisissa tapahtuma-, kokous- ja juhlatiloissa ja vastaavilla alueilla, jotka on ennakkoon hyväksytty anniskelualueiksi. Tällainen lupa on hyödyllinen esimerkiksi pitopalveluyritykselle.

Matkailupalveluiden anniskelu

Matkailupalveluyritykset, jotka järjestävät ennalta nimetyille seurueille esimerkiksi luonnossa ennalta suunniteltuja reittejä eteneviä elämys-, eräretkeily- tai safaripalveluja, voivat anniskella alkoholijuomia reittien ennakkoon hyväksytyillä anniskelualueilla.

Anniskelu saadaan ilmoittaa suunniteltujen reittien tarkkuudella yhdellä ilmoituksella enintään vuodeksi kerrallaan. Jokaisen retken anniskelua ei siis tarvitse ilmoittaa erikseen.

Myös tähän toimintaan tarvitaan anniskelun omavalvontasuunnitelma.

LIITE

Alkoholijuomien anniskelu (muokattu)

Perustuu julkaisuun: Lupa- ja valvontaviraston ohje
Diaarinumero LVV-S/82385/2026
Julkaistu 3.11.2026

Perho Pron muokkausmerkinnät: Tämä on muokattu versio Lupa- ja valvontaviraston ohjeen *Alkoholijuomien anniskelu* tekstistä. Ohjeen sisältöä ei ole muutettu. Lisätty on vain tämä huomautus ja tekstin lihavoinnit.

Lihavoidut kohdat on käsitelty Perho Pron *Alkoholijuomien anniskelun käsikirjassa* (2026) ja niistä voidaan kysyä Perho Pron anniskelupassikokeessa. Lihavoimaton teksti jää kokeen ulkopuolelle.

1 Johdanto

Alkoholilain (1102/2017, AlkoL) mukaan Lupa- ja valvontavirasto toimii 1.1.2026 alkaen valtakunnallisena alkoholijuomien anniskelun lupa- ja valvontaviranomaisena lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto valvoo alkoholijuomien vähittäismyyntiä ja markkinointia. Lupa- ja valvontavirastoon on koottu kaikki aikaisemmin aluehallintovirastoille ja Valviralle kuuluneet alkoholilain mukaiset viranomaistehtävät.

Tämä ohje käsittelee alkoholijuomien anniskelun keskeisiä aiheita ja tuo esille anniskeluun liittyvää lainsäädäntöä sekä muuta ohjeistusta. Ohje on tarkoitettu alan yritysten, työntekijöiden ja opiskelijoiden käytettäväksi.

Ohjeeseen on koottu alkoholijuomien anniskelua koskevat säännökset ja niiden tulkintaa, ja se on toteutettu yhteistyössä Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n kanssa.

Ohjeen tarkoituksena on edistää alkoholilain tavoitteiden toteutumista, selkeyttää alan toimijoille alkoholilain säännöksiä ja tulkintaa sekä toimia oppimateriaalina

anniskelupassikokeita varten. Anniskelupassikokeen kannalta oleellinen sisältö on ohjeen luvuissa 2–4.

Ahvenanmaan maakunta voi maakuntalailla säätää poikkeuksia anniskelua koskeviin säännöksiin, joten ohjetta ei voi kaikilta osin soveltaa Ahvenanmaan maakunnassa.

Ohje korvaa Lupa- ja valvontaviraston ohjeen Alkoholijuomien anniskelu LVV-S/60080/2026. Ohjeen päivityksessä on huomioitu 3.11.2026 voimaan tulleet alkoholilain muutokset sekä tarpeellisilta osin 3.1.2027 voimaan tulevat muutokset.

2 Anniskelutoiminta

Alkoholilain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi (AlkoL 1 §). Yksi näistä rajoitetuista ja valvotuista elinkeinotoiminnan muodoista on alkoholijuomien anniskelu.

Tässä luvussa on esitelty alkoholijuomien anniskelutoimintaa koskevat alkoholilainsäädännön vaatimukset. Luvussa 5 esitellään tarkemmin anniskelua ja siihen läheisesti liittyviä alkoholia koskevia lupia ja ilmoituksia sekä niihin liittyviä menettelyjä.

2.1 Alkoholijuoma

Alkoholilaissa alkoholipitoisella aineella tarkoitetaan sellaista ainetta ja tuotetta, joka sisältää enemmän kuin 1,2 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Alkoholijuomalla tarkoitetaan juotavaksi tarkoitettua alkoholipitoista ainetta, joka sisältää enintään 80 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. (AlkoL 3 §.) **Alkoholijuoma sisältää siten yli 1,2 tilavuusprosenttia ja korkeintaan 80 tilavuusprosenttia alkoholia.**

Miedolla alkoholijuomalla tarkoitetaan alkoholijuomaa, joka sisältää enintään 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Väkevällä alkoholijuomalla puolestaan tarkoitetaan enemmän kuin 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävää alkoholijuomaa. (AlkoL 3 §.)

2.2 Anniskelun luvanvaraisuus

Alkoholijuoman anniskelulla tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi myyjän hallitsemissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa (AlkoL 3 §).

Yli 2,8 % alkoholijuomia ei saa ilman lupaa myydä eikä välittää tai luovuttaa palkkiota vastaan (AlkoL 5, 6 ja 84 §:t). Anniskelulupaa ja siihen sisältyviä oikeuksia ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa kokonaan tai osittain toiselle (AlkoL 10 §). Vain anniskeluluvanhaltija saa myydä anniskeltavia alkoholijuomia.

Ennen anniskelutoiminnan aloittamista on haettava ja saatava lupaviranomaiselta anniskelulupa. **Lupa on elinkeinonharjoittaja- ja toimipaikkakohtainen** (AlkoL 10 ja 18 §:t). **Jos ravintola muuttaa uuteen osoitteeseen tai toiminnanharjoittaja (Y-tunnus) vaihtuu, on**

haettava uusi anniskelulupa. Anniskelulupa voidaan myöntää myös hakijalle, jolla ei ole anniskelupaikkaa, jos anniskelua on tarkoitus harjoittaa ilmoituksella ennakkoon hyväksytyn anniskelupaikan anniskelualueella (AlkoL 19 ja 20 §:t). **Anniskelualueella saa nauttia vain anniskeluluvanhaltijan myymää alkoholijuomaa** (AlkoL 36 §).

Anniskeluluvan yhtenä edellytyksenä on omavalvontasuunnitelma (AlkoL 18 §). **Omavalvontasuunnitelmalla tarkoitetaan luvanhaltijan kirjallisesti laatimaa suunnitelmaa toimintansa lainmukaisuuden varmistamiseksi** (AlkoL 56 §).

Jos luvanhaltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että sille myönnetty lupa ei enää kata muuttunutta toimintaa, luvanhaltijan täytyy hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt luvan muuttamisen. (AlkoL 11 §.)

2.2.1 Luvanvaraisuuden arvioiminen

Alkoholijuoman tarjoaminen nautittavaksi esimerkiksi erilaisissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa tai palvelun yhteydessä saattaa edellyttää anniskelulupaa. Anniskeluluvan tarvetta arvioitaessa on otettava huomioon ainakin seuraavia seikkoja:

- **Yli 2,8 % alkoholijuomia ei saa myydä ilman lupaa** (AlkoL 5 ja 6 §:t). Alkoholijuomia ei myöskään saa välittää eikä luovuttaa palkkiota vastaan ilman lupaa (AlkoL 84 §). Ilman anniskelulupaa kiellettyä on esimerkiksi sellainen toiminta, jossa alkoholijuomat hankkinut henkilö saa itselleen palkkiota alkoholijuomien välittämisestä muille nautittavaksi. Palkkiona ei saa ottaa rahaa, mutta myös esimerkiksi esineen tai palveluksen ottaminen palkkiona alkoholijuomien välittämisestä tai luovuttamisesta on kielletty.
- Alkoholijuoman tarjoaminen maksua vastaan tai oheistuotteena palvelun tai hyödykkeen yhteydessä elinkeinotoiminnassa edellyttää anniskelulupaa. Alkoholin myyntiä koskevia säännöksiä sovelletaan myös elinkeinotoiminnassa tapahtuvaan alkoholipitoisen aineen vastiketta vastaan tapahtuvaan

sekä muun hyödykkeen tai palvelun yhteydessä markkinoituun alkoholipitoisen aineen välittämiseen ja luovuttamiseen (AlkoL 3 §). Elinkeinonharjoittaja, jolla ei ole anniskelulupaa, ei saa antaa asiakkaalle alkoholijuomaa, jos sen saaminen edellyttäisi asiakkaalta esimerkiksi muun tuotteen tai palvelun ostamista tai muuta vastiketta.

Alkoholijuoman tarjoaminen maksullisen palvelun yhteydessä edellyttää anniskelulupaa. Esimerkiksi kampaamo ei voi tarjota alkoholijuomaa asiakkaalle kampaamopalvelun yhteydessä ilman lupaa.

Kyse on lähtökohtaisesti luvanvaraisesta anniskelutoiminnasta myös silloin, jos esimerkiksi viinitastingin järjestäjä hankkii alkoholijuomat ja perii maksun alkoholijuomista suoraan tai osana muita maksuja.

- **Tietyissä paikoissa ja tilaisuuksissa on kiellettyä nauttia yli 2,8 % alkoholijuomia, jos sinne ei ole myönnetty anniskelulupaa. Alkoholijuomaa ei saa nauttia ilman anniskelulupaa ravitsemisliikkeessä tai muussa paikassa, jossa yleisölle maksusta pidetään saatavana ruokaa tai virvokkeita. Alkoholijuomien nauttiminen on ilman**

anniskelulupaa kielletty myös kokoontumislaissa tarkoitetussa yleisötilaisuudessa. Paikan omistaja, tilaisuuden toimeenpanija tai järjestyksenvalvoja ei tällöin saa sallia alkoholijuoman nauttimista kyseisessä paikassa tai tilaisuudessa. (AlkoL 85 §.)

Yleisötilaisuudella tarkoitetaan kokoontumislaissa (530/1999) yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita niihin rinnastettavia tilaisuuksia, joita ei ole pidettävä yleisinä kokouksina. Tilaisuus tai tapahtuma on yleisötilaisuus silloin, kun se on avoin kenelle tahansa, joko ilmaiseksi tai pääsylipun ostamalla. Yleisötilaisuuteen osallistuminen ei siis edellytä erillistä kutsua tai jonkin yhteisön jäsenyyttä. Yleinen kokous eli niin sanottu mielenosoitus ei ole yleisötilaisuus.

Muita kuin anniskeluluvalla anniskeltuja alkoholijuomia ei myöskään saa nauttia vähittäismyyntiluvanhaltijan hallitsemalla vähittäismyyntipaikan sisä- tai ulkoalueella eikä tämän alueen välittömässä läheisyydessä (AlkoL 35 §).

- Pitopalvelutilaisuuksien järjestäminen edellyttää anniskelulupaa, jos pitopalveluyritys hankkii tilaisuuteen alkoholijuomat järjestäjän pyynnöstä ja perii alkoholijuomien toimittamisesta tai niiden

tarjoilusta palkkion. Pitopalvelutilaisuudet on mahdollista järjestää lähtökohtaisesti ilman anniskelulupaa, jos tilaisuuden järjestäjä itse hankkii alkoholijuomat tilaisuuteen ja pitopalveluyritys hoitaa vain niiden tarjoilun muun tarjoilun yhteydessä. Pitopalveluyritys saa laskuttaa tilaisuuden järjestäjää henkilökunnan käytöstä esimerkiksi tuntiveloituksen mukaan.

Jos pitopalveluyrityksellä on kuitenkin hallinnassaan huoneisto, jossa yritys säännöllisesti harjoittaa maksullista pito- ja juhlapalvelutoimintaa, on kyseessä ravitsemisliike, jossa tapahtuvaan alkoholitarjoiluun pitää hankkia anniskelulupa.

Poliisi on toimivaltainen viranomainen yleisötilaisuuksien ja yksityistilaisuuksien rajanvedossa sekä mahdollisten rikkomusten selvittämisessä silloin, kun toimijalla ei ole anniskelulupaa. Alkoholin luvatonta myyntiä, välittämistä ja luovuttamista koskevat rangaistussäännökset ovat rikoslain (39/1889) 50 a luvussa. Se, joka myy, välittää tai muutoin toiselle luovuttaa alkoholijuomaa alkoholilain vastaisesti, voidaan tuomita alkoholirikoksesta sakkoon tai vankeuteen. Rikoksen tuottama taloudellinen hyöty on tuomittava menetetyksi niin kuin rikoslaissa on säädetty.

Lisäksi alkoholilaissa säädetään alkoholirikkomuksesta. Alkoholirikkomus voi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, jos paikan omistaja, tilaisuuden toimeenpanija tai järjestyksenvalvoja tahallaan sallii yli 2,8 % alkoholijuoman nauttimisen alkoholilain vastaisesti sellaisessa paikassa, jossa on kiellettyä nauttia alkoholijuomia. (AlkoL 90 §.)

2.3 Henkilökunta

Anniskelupaikassa pitää toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen olla riittävästi henkilökuntaa tehokkaan valvonnan ja järjestyksenpidon toteuttamiseksi. Luvanhaltijan ja hänen henkilökuntansa pitää valvoa alkoholilaissa säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamista ja vastata järjestyksenpidosta anniskelupaikassa. (AlkoL 38 ja 39 §:t.)

Omavalvontasuunnitelmassa pitää olla henkilökunnan määrää ja tehtäviä koskeva suunnitelma alkoholilaissa säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamisen valvonnasta sekä järjestyksenvalvonnasta anniskelualueella anniskeluajan aikana (sosiaali- ja terveysministeriön asetus alkoholilain valvonnasta 158/2018, StmA 3 §).

Anniskelutehtävissä saa toimia 18 vuotta täyttänyt henkilö. 16 vuotta täyttänyt henkilö saa anniskella alkoholijuomia vain luvanhaltijan edustajana toimivan vastaavan hoitajan tai muun tehtävään nimetyn täysi-ikäisen henkilön välittömän valvonnan alaisena. (AlkoL 38 §.) **Luvanhaltijan on järjestettävä anniskelun valvonta siten, että alkoholijuomien anniskelusta vastaava 18 vuotta täyttänyt henkilö voi tehokkaasti valvoa anniskelua ja tarvittaessa puuttua siihen. Alle 16-vuotias työntekijä voi ottaa ravintolassa vastaan alkoholijuomia sisältäviä tilauksia, mutta ei saa myydä, annostella tai luovuttaa asiakkaille alkoholijuomia.**

Alkoholijuomia myyvä tai anniskelun valvontaan osallistuva henkilö ei tehtävässään saa olla alkoholin eikä muun päihdyttävän aineen vaikutuksen alaisena (AlkoL 38 §).

Luvanhaltijan pitää osana omavalvontaa huolehtia siitä, että henkilökunta tuntee alkoholilaissa säädetyt ja omavalvontasuunnitelmassa määrätyt velvoitteensa. Luvanhaltijan täytyy pitää kirjaa toimipaikassa työskentelevien henkilöiden

koulutuksesta ja osaamisesta ja pyydettäessä esittää tiedot valvontaviranomaiselle. (AlkoL 57 §.)

Lupaviranomainen saa määrätä henkilökunnan määrään liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi (AlkoL 22 §).

2.4 Luvanhaltijan edustaja ja anniskelupassi

Anniskelupaikassa pitää olla paikalla luvanhaltijan edustajana tämän määräämä vastaava hoitaja tai muu luvanhaltijan tähän tehtävään nimeämä henkilö, jos paikka on avoinna asiakkaille. Luvanhaltijan edustajan pitää olla täyttänyt 18 vuotta. (AlkoL 38 §.)
Luvanhaltijan edustaja pitää olla nimettynä koko aukioloajaksi. Työskentelevän henkilökunnan pitää tietää, kuka tämä henkilö kulloinkin on.

Anniskelupaikassa pitää olla 3.1.2027 alkaen paikalla luvanhaltijan määräämä luvanhaltijan edustaja, jos paikassa saa myydä tai nauttia yli 2,8 %

alkoholijuomia ja paikka on avoinna asiakkaille (AlkoL 38 §).

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata luvanhaltijan määräämän luvanhaltijan edustajan tehtävät (StmA 3 §).

Anniskeluluvanhaltijan on huolehdittava siitä, että luvanhaltijan edustajalla on alkoholilain tuntemista osoittava Lupa- ja valvontaviraston hyväksymän mallin mukainen todistus eli anniskelupassi (AlkoL 57 §).

Luvanhaltijan täytyy pitää kirjaa luvanhaltijan edustajana toimivien henkilöiden anniskelupasseista tai tutkintotodistuksista (AlkoL 57 §). Tämän velvoitteen voi hoitaa vaihtoehtoisilla tavoilla:

- **luvanhaltija säilyttää kopiot sille esitetyistä todistuksista (toimistolla, anniskelupaikassa tai sähköisessä muodossa) tai**
- **luvanhaltija pitää luetteloa henkilöistä, jotka ovat esittäneet toimijalle todistuksen, ja merkitsee luetteloon, milloin pätevyys on tarkistettu (omavalvontasuunnitelman liite tai sähköinen tallenne).**

Anniskelupassi tai tutkintotodistus pitää lain mukaan olla vain luvanhaltijan edustajilla, joten vain näissä tehtävissä toimivien henkilöiden pätevyydestä on pakko pitää kirjaa. Luvanhaltija voi kuitenkin osana omavalvontaansa pitää kirjaa myös muun henkilökunnan todistuksista.

Lupa- ja valvontavirasto voi pyytää luvanhaltijaa toimittamaan anniskelupassin tai tutkintotodistuksen kopion nähtäväksi, jos omavalvontasuunnitelmassa on puutteita tai on syytä epäillä kirjanpidon oikeellisuutta.

Anniskelupassin myöntää ammattikorkeakoululaissa (932/2014) tarkoitettu ammattikorkeakoulu, joka järjestää ravintola-alan koulutusta, taikka ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitettu koulutuksen järjestäjä, joka järjestää ravintola-alan koulutusta. Anniskelupassi myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi anniskelupassikokeen. (AlkoL 58 §.)

Anniskelupassikokeita järjestävän oppilaitoksen ravintola- ja catering-alan perustutkinnon, ravintolan asiakaspalvelun ammattitutkinnon sekä matkailu- ja ravitsemisalan ammattikorkeakoulututkinnon katsotaan vastaavan anniskelupassikokeen

suorittamista, jos tutkintoon kuuluu kokeessa käsiteltävien aihealueiden osaamista (StmA 7 §).

Ravintola-alan koulutusta Ahvenanmaan maakunnassa antavan oppilaitoksen antama alkoholijuomien anniskeluun liittyvien säännösten tuntemista osoittava todistus hyväksytään myös anniskelupassiksi (StmA 8 §).

Edellisen alkoholilain (1143/1994) aikana anniskelupaikan luvanhaltijan edustajan pätevyyden kriteerit täyttäneet henkilöt täyttävät myös nykyisen lain pätevyysvaatimukset (AlkoL 93 §). Pätevyyden voi osoittaa anniskelupassilla tai tutkintotodistuksella. **Anniskelupassi voi olla myönnetty edellisen alkoholilain voimassaoloaikana.**

Lupa- ja valvontavirasto ei pidä rekisteriä suoritetuista anniskelupasseista. Jos anniskelupassi katoaa, siitä voi tiedustella kopiota todistuksen myöntäneeltä oppilaitokselta. Anniskelupassi on voimassa toistaiseksi, eli se ei vanhene ja sitä ei tarvitse uusia.

2.5 Anniskelukiellot ja asiakkaat

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa anniskelussa:

- **alle 18-vuotiaalle**
- **henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi**
- **jos on perusteltu syy olettaa alkoholijuoman luvatonta luovuttamista tai välittämistä** (AlkoL 37 §).

Alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista anniskelupaikassa ei saa sallia henkilölle, joka on alle 18-vuotias, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi (AlkoL 37 §).

Asiakasta, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, ei saa päästää anniskelupaikkaan. Anniskelupaikassa oleva asiakas, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, täytyy poistaa anniskelupaikasta. (AlkoL 36 §.)

Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) säädetään asiakasvalintaoikeudesta ja järjestyksen turvaamisesta. Asiakkaiden valintaperusteet eivät kuitenkaan saa olla syrjiviä. Syrjinnän kiellosta säädetään yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014).

Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (1085/2015) säädetään järjestyksenvalvojan oikeudesta

evätä henkilön sisäänpääsy toimialueelleen ja poistaa henkilö sieltä.

2.5.1 Iän todistaminen anniskelupaikassa

Alkoholijuomien ostaja ja anniskelualueella oleskeleva on velvollinen vaadittaessa todistamaan ikänsä alkoholijuomien anniskelua valvovalle henkilökunnalle ja alkoholilain noudattamisen valvontaa suorittavalle viranhaltijalle. **Ikä on todistettava viranomaisen myöntämällä kuvallisella henkilökortilla, ajokortilla tai passilla taikka viranomaisen myöntämällä muulla luotettavalla kuvallisella asiakirjalla.** (AlkoL 40 §.)

Muita viranomaisen myöntämiä luotettavia kuvallisia asiakirjoja voivat olla esimerkiksi pakolaisen matkustusasiakirja tai muukalaispassi. Asiakirja voi olla myös digitaalinen. Ulkomainen kuvallinen henkilökortti, passi tai ajokortti käy iän todistamiseen, jos se ei vaikuta helposti väärennettävältä ja siitä käy ilmi henkilön ikä. Sen sijaan iän todistamiseen eivät kelpaa esimerkiksi Kela-kortti tai opiskelijakortti.

Anniskeluluvanhaltija voi itse määritellä, mitkä muut viranomaisten myöntämät kuvalliset asiakirjat se hyväksyy iän todistamiseen. Käytännöt eivät kuitenkaan

saa olla syrjiviä. **Henkilötodistusten tarkastamisen rajaaminen asiakaskunnassa ei saa myöskään perustua syrjivään käytäntöön esimerkiksi kansallisen alkuperän perusteella.**

Myyntihenkilökunnan pitää ennen alkoholijuoman luovuttamista tarkistaa asiakkaan ikä aina, jos asiakasta on ulkoisen olemuksen tai muun syyn perusteella vähänkin aihetta epäillä alle 18-vuotiaaksi. Myyjän pitää myös tarkastaa, että henkilötodistuksessa oleva kuva esittää asiakasta. Näin pitää toimia siitäkin huolimatta, että järjestyksenvalvojat tarkistaisivat nuorten henkilöiden iän jo ravintolaan sisään tullessa.

Jos iän osoittava asiakirja on selvästi väärennetty, myyjä voi ottaa yhteyttä poliisiin ja ilmoittaa väärennetystä asiakirjasta.

Luvanhaltija vastaa siitä, että alaikäiset eivät saa alkoholijuomia anniskelupaikassa. Luvanhaltijan ja anniskelupaikan henkilökunnan vastuulla on valvoa, että alaikäinen ei anniskelupaikassa voi nauttia esimerkiksi jonkun toisen asiakkaan hänelle välittämää alkoholijuomaa (AlkoL 37, 38 ja 39 §:t).

Alaikäisten oleskelua anniskelupaikassa ei ole alkoholilaissa kielletty. Luvanhaltija voi kuitenkin asettaa ikärajan anniskelupaikkaan.

Alkoholilaissa on säännös K-18-katsomotiloista. **Lupaviranomainen voi hyväksyä anniskelualueeksi urheilu-, liikunta-, musiikki- tai muun niihin verrattavan tapahtuman katsomotilan, jos se on varattu yksinomaan 18 vuotta täyttäneille asiakkaille. K-18-katsomotilaan ei saa päästää alaikäisiä asiakkaita, kun siellä anniskellaan.** (AlkoL 18 §.)

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata, millaisilla käytännöillä luvanhaltija varmistaa alkoholijuomien anniskelua koskevien ikärajojen noudattamisen anniskelupaikassa (StmA 3 §).

2.5.2 Päihtynyt tai häiritsevästi käyttäytyvä asiakas

Asiakasta, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, ei saa päästää anniskelupaikkaan (AlkoL 36 §).

Alkoholijuomaa ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa anniskelussa henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi (AlkoL 37 §). **Häiriökäyttäytyminen voi ilmetä esimerkiksi**

uhmakkuutena, aggressiivisuutena tai väkivaltaisuutena.

Alkoholijuomien hallussapitoa ja nauttimista anniskelupaikassa ei saa sallia henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi (AlkoL 37 §). **Anniskelupaikassa oleva asiakas, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, on poistettava anniskelupaikasta** (AlkoL 36 §).

Henkilön, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa, arvostelukyky on voimakkaasti heikentynyt. Tämän vuoksi hän voi olla arvaamaton eikä hänen käyttäytymistään voi ennakoida. Hän saa helposti aikaan häiriötilanteen esimerkiksi ottaessaan itselleen toisen asiakkaan juoma-annoksen.

Päihtymys on yleensä selvästi havaittavissa, jos:

- **henkilöllä on vaikeuksia kiinnittää katsetta tai henkilöllä on lasittunut katse**
- **henkilö käyttäytyy häiritsevästi, äänekkäästi ja hän on ylenpalttisen itsevarma**
- **henkilöllä on vaikeuksia käsittää asioita ja ymmärtää toisen sanomaa**

- **henkilön liikkeet ovat epävarmat ja kömpelöt, hänellä on vaikeuksia saada otetta esineistä ja refleksit ovat hitaat**
- **henkilö läikyttelee juomaansa ja lasia on vaikea viedä suulle**
- **henkilö kävelee huojuen eikä pysty kävelemään suoraan tai kaatuu ilman tukea**
- **henkilöllä on sammaltava puhe eikä puhe ole enää ymmärrettävää**
- **henkilö on sekava tai hänen on vaikea kontrolloida tunteitaan**
- **henkilö nuokkuu tai saattaa torkahtaa helposti tai on sammunut/nukkuu**
- **henkilö voi pahoin.**

Selvästi havaittavan päihtymyksen tunnusmerkkejä arvioidaan aina tilannekohtaisesti. Päihtymyksen arvioinnissa on otettava huomioon se, että päihtymykseen viittaavat tunnusmerkit saattavat johtua sairaudesta tai vammasta. Tunnusmerkkien soveltaminen ei saa johtaa syrjintään sairauden tai vamman perusteella.

Anniskelupaikasta poistettava asiakas ei voimakkaan humalatilan takia pysty välttämättä huolehtimaan itsestään. Näissä tilanteissa henkilökunnan täytyy huolehtia, että kotiinlähtö tapahtuu turvallisesti esimerkiksi tilaamalla asiakkaalle taksi. Asiakas voi jäädä valvotusti odottamaan ravintolan eteistilaan kotiinkuljetusta. Asiakasturvallisuudesta huolehtiminen voi poistamistilanteessa joskus edellyttää myös poliisin puoleen kääntymistä.

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata, millaisilla toimintamalleilla ja valvontakäytännöillä pyritään ehkäisemään ja estämään alkoholijuomien anniskelu henkilölle, jonka päihtymys on selvästi havaittavissa tai joka käyttäytyy häiritsevästi. Omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata, miten anniskelupaikan henkilökunnan täytyy toimia, jos asiakkaan päihtymystila on selvästi havaittavissa anniskelupaikkaan tultaessa tai siellä oleskellessa. (StmA 3 §.)

2.6 Anniskeluaika

Yli 2,8 % alkoholijuomien anniskelu on sallittu kello 9:stä kello 1.30:een ellei lupapäätöksessä ole rajattu anniskeluaikaa. Anniskelua saadaan jatkaa

itsenäisyyspäivän, uudenvuoden, vapun ja juhannuksen aattoyönä kello 3:een. (AlkoL 22 ja 43 §:t.)

Anniskeluaikaa ei ole rajoitettu anniskelualueeseen kuuluvassa majoitushuoneessa, jos tarjolla olevien alkoholijuomien määrä on rajoitettu asiakasmäärän ja anniskelun valvonnan vaatimusten mukaisesti (AlkoL 45 §). **Anniskeluajat eivät siten koske minibaarianniskelua majoitushuoneissa, jotka kuuluvat anniskelualueeseen. Jos alkoholijuomia anniskellaan hotellihuoneeseen huonepalveluna, huonepalvelutarjoilussa on noudatettava anniskeluaikoja.**

Anniskeltujen alkoholijuomien nauttiminen on sallittu yhden tunnin ajan anniskeluajan päättymisen jälkeen (AlkoL 43 §). **Anniskelupaikkaa ei tarvitse sulkea nauttimisajan päättyessä.** Luvanhaltija voi päättää vapaasti aukioloajoista.

Anniskeluaikaa voidaan pidentää ilmoitus- tai lupamenettelyllä alkamaan aikaisintaan kello 7 ja päättymään viimeistään kello 4. Lupa anniskelun aloittamiseen aikaisintaan kello 7 saadaan myöntää vain luvanhaltijan majoituspaikan aamiaistarjoiluun.

(AlkoL 44 §.) Jatkoaikailmoitusta ja -lupaa käsitellään tarkemmin ohjeen kohdassa 5.4.

Jos anniskelua jatketaan anniskelupaikassa ilmoituksen tai luvan perusteella kello 1.30:n jälkeen, luvanhaltijalla on velvoite asettaa yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettuja järjestyksenvalvojia valvomaan järjestystä ja turvallisuutta anniskelupaikassa ja sen välittömässä läheisyydessä. Järjestyksenvalvojia pitää asettaa yksi jokaista alkavaa sataa asiakasta kohti. Järjestyksenvalvojien pitää hoitaa tehtäväänsä kello 1.30:stä asiakkaiden alkoholijuomien nauttimisen päättymiseen asti, ellei lupaviranomainen ole toisin määrännyt. (AlkoL 45 §.)

Jos anniskelua jatketaan kello 1.30 jälkeen, anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää olla selvitys siitä, miten anniskelupaikan asiakasmäärää seurataan, miten järjestyksenvalvonta toteutetaan ja mitkä ovat järjestyksenvalvojille määrätyt tehtävät (StmA 4 §).

Alkoholilainsäädännön kannalta ei ole estettä sille, että järjestyksenvalvoja hoitaa samanaikaisesti myös muita anniskelupaikan työtehtäviä, jos järjestyksen

valvonta tai muiden työtehtävien hoitaminen eivät tehtävien samanaikaisesta hoitamisesta vaarannu.

Kesäaikaan siirtyminen vaikuttaa jatkoaikaravintoloiden anniskeluaikoihin. **Kesäaikaan siirryttäessä anniskelu täytyy lopettaa jatkoaikapäätöksen mukaisesti, kuitenkin viimeistään kello 4:ään kesäaikaa eli kello 3:een talviaikaa.** Alkoholijuomien nauttiminen on tämän jälkeen sallittua tunnin ajan eli korkeintaan kello 5:een asti kesäaikaa. Anniskelupaikkaa ei kuitenkaan tarvitse sulkea. **Talviaikaan siirryttäessä anniskelua voidaan jatkaa samoin periaattein talviajan mukaisesti enintään kello 4:ään eli kesäaikaan enintään kello 5:een asti.**

2.7 Toiminta anniskelualueella

Anniskelualueella tarkoitetaan aluetta, jolla asiakkaat saavat nauttia anniskeltuja alkoholijuomia. Anniskelupaikalla puolestaan tarkoitetaan anniskelualueen tai anniskelualueiden sekä muiden tilojen kuten keittiön, wc-tilojen ja varastojen muodostamaa kokonaisuutta.

Alkoholijuomien anniskelua saa harjoittaa vain luovuttamalla niitä asiakkaan nautittaviksi

lupaviranomaisen hyväksymällä anniskelualueella (AlkoL 36 §). Luovuttamisella tarkoitetaan lain esitöiden mukaan alkoholijuoman fyysistä hallinnan luovuttamista asiakkaalle. **Alkoholijuomia ei näin ollen saa anniskella itsepalveluna siten, että asiakas omatoimisesti ottaa ja anniskelee itselleen alkoholijuoman ilman henkilökohtaista asiakaspalvelutilannetta myyjän kanssa. Poikkeuksena tähän ovat luvanhaltijan suljettujen seurueiden kokous- ja saunatilat tai vastaavat alueet sekä majoitushuoneet. Niissä voi olla asiakkaiden saatavilla rajoitettu määrä alkoholijuomia anniskelun valvonnan vaatimusten mukaisesti.** (AlkoL 45 §.)

Anniskelualueella saa nauttia vain anniskeluluvanhaltijan anniskelutarkoituksessa myymää alkoholijuomaa. Myöskään luvanhaltijan vähittäismyymää alkoholijuomaa ei saa nauttia anniskelupaikassa. (AlkoL 3 ja 36 §:t.) **Liikkeen tai muun paikan omistajalla ja anniskelupaikan henkilökuntaan kuuluvalla sekä tilaisuuden järjestäjällä on oikeus ottaa kieltoa rikkoneelta pois alkoholijuoma astioineen ja hävittää se todisteellisesti (AlkoL 86 §).** Järjestyksenvalvojan oikeudesta ottaa kieltoa rikkoneelta

alkoholijuoma pois säädetään yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa.

Alkoholijuomien anniskelualue täytyy rajata tai merkitä selvästi, ellei alueen rajoja voida muutoin selvästi havaita. Anniskeltua alkoholijuomaa ei saa kuljettaa anniskelualueen ulkopuolelle eikä nauttia sen ulkopuolella. (AlkoL 36 §.) Anniskelualueen rajaaminen ja merkitseminen ehkäisevät oleellisesti alkoholijuomien pois kuljettamista anniskelualueelta, jos anniskelualueen rajoja ei voi muutoin selvästi havaita. **Luvanhaltija ja hänen määräämänsä henkilö saa ottaa kieltoa rikkoneen henkilön hallusta astian, joka on viety pois anniskelualueelta, ja hävittää sen sisältämän alkoholijuoman** (AlkoL 39 §).

Anniskelupaikan anniskelualueet saattavat joissakin tapauksissa olla erillään toisistaan. Tällainen tilanne on esimerkiksi se, kun ravintolan ja sen ulkotarjoilualueen välillä on anniskelualueeseen kuulumaton jalkakäytävä. Lupaviranomainen voi anniskelualueen hyväksyessään sallia, että asiakkaat kuljettavat alkoholijuomia saman anniskelupaikan anniskelualueelta toiselle luvanhaltijan omavalvontasuunnitelmassa hyväksymällä tavalla

(AlkoL 36 §). **Luvanhaltijan täytyy omavalvontasuunnitelmassa selvittää, millainen on anniskelupaikan toimintatapa juomien kuljettamisessa anniskelualueelta toiselle ja siihen liittyvä asiakkaiden ohjaus ja valvonta.**

Jos anniskeluluvanhaltija tai anniskelupaikassa töissä oleva luovuttaa anniskelussa olevaa alkoholijuomaa pois vietäväksi ilman kyseisen juoman vähittäismyyntiin oikeuttavaa lupaa, hänet voidaan tuomita rangaistukseen alkoholirikoksesta (rikoslaki 50 a luku).

Kaksi tai useampi anniskeluluvanhaltijaa voivat toimia yhdellä anniskelualueella samanaikaisesti, jos tähän on lupaviranomaisen myöntämä lupa. Yhden luvanhaltijan pitää kuitenkin vastata yhteisen anniskelualueen valvonnasta luvan mukaisesti. (AlkoL 19 §.)

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata anniskelupaikan toimintatavat edellä mainittujen kieltojen ja velvoitteiden noudattamisen valvomiseksi (StmA 3 §).

Lupaviranomainen saa tietyin edellytyksin määrätä anniskelulupaan tai anniskelupaikan hyväksyntään ehtoja

ja rajoituksia. Ehtojen tai rajoitusten asettamisen syynä voi olla paikan sijainti, toiminnan erityinen luonne tai toiminnassa esille tulleet muut erityiset olosuhteet. Ehdot tai rajoitukset voivat liittyä anniskelualueeseen, asiakaspaikkojen määrään tai meluhaittojen ehkäisyyn. Ehtoja tai rajoituksia voi asettaa, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi. (AlkoL 22 §.)

2.8 Alkoholijuomien maksaminen

Alkoholijuoman maksamisen ei tarvitse tapahtua samassa yhteydessä juoman luovuttamisen kanssa. Anniskelukieltojen noudattamisesta on kuitenkin aina varmistuttava ennen juoman luovuttamista asiakkaalle, vaikka alkoholijuoma olisi maksettu jo etukäteen.

Anniskelupaikoissa ovat yleistyneet erilaiset verkon kautta toteutetut ennakkomaksamisjärjestelyt, joiden kautta voi maksaa alkoholijuomia. Alkoholijuomien markkinointisäännökset on otettava huomioon verkkosivujen tai mobiilisovellusten toteutuksessa.

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää olla luvanhaltijan määrittelemä enimmäisluoton määrä ja luottomyynnin valvonta- ja toimintatavat, jos alkoholijuomia myydään kuluttajalle velaksi muutoin kuin yleisesti käytettävällä luottolaitoksen korttimaksulla tai maksusovelluksella taikka ohjelmapalvelun tai majoitushuoneen yhteydessä (StmA 4 §).

2.9 Alkoholiannokset anniskelussa

Alkoholijuomaa saa myydä anniskelussa nautittavaksi vain avatuissa pakkauksissa tai annosteltuna lasiin tai muuhun astiaan (AlkoL 41 §). **Majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa tarkoitetulle matkustajalle tapahtuvassa anniskelussa majoitushuoneessa sekä suljetuille seurueille tapahtuvassa anniskelussa luvanhaltijan kokoustilassa tai vastaavalla alueella voidaan käyttää myös avaamattomia pakkauksia. Tällöin tarjolla olevien alkoholijuomien määrä pitää olla rajoitettu asiakasmäärän ja anniskelun valvonnan vaatimusten mukaisesti.** (AlkoL 45 §.)

Jos alkoholijuomaa myydään anniskelussa annosteltuna, sitä pitää olla asiakkaan saatavilla

perusannoksina seuraavasti:

- **Yli 22 % alkoholijuoman perusannos on 4 senttilitraa.**
- **Yli 15, mutta enintään 22 % alkoholijuoman perusannos on 8 senttilitraa.**
- **Yli 8, mutta enintään 15 % alkoholijuoman perusannos on 12 senttilitraa.**
- **Enintään 8 % alkoholijuoman perusannos on 33 senttilitraa.** (AlkoL 41 §.)

Kerralla anniskeltavien alkoholiannosten enimmäismäärää ei ole rajoitettu alkoholilainsäädännössä. Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa pitää kuitenkin olla määriteltynä luvanhaltijan määrittelemät suurimmat anniskeluannokset, jotka saadaan myydä yhdelle asiakkaalle kerrallaan, jos sallittu annos on suurempi kuin neljä edellä mainittua perusannosta (StmA 4 §).

Lupaviranomainen saa määrätä anniskeluannosten kokoon liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä (AlkoL 22 §).

Alkoholijuomien mittaamisessa käytettävistä mittauslaitteista on ohjeistusta Turvallisuus- ja

kemikaalivirasto Tukesin verkkosivuilla.

2.10 Hyvän tavan vastaisten toimien kielto

Alkoholijuomien anniskelussa ei saa toimia hyvän tavan vastaisesti. Toimea pidetään hyvän tavan vastaisena, jos se on selvästi ristiriidassa yleisesti hyväksyttyjen yhteiskunnallisten arvojen kanssa. Hyvän tavan vastainen on erityisesti sellainen toimi, jossa suhtaudutaan hyväksyvästi tai välinpitämättömästi terveyden vaarantamiseen alkoholin vaikutuksen alaisena taikka huumausaineilla, lääkevalmisteilla tai kemikaaleilla. (AlkoL 4 §.)

Alkoholilaista annetun hallituksen esityksen mukaan esimerkiksi juomiskilpailujen järjestäminen voisi olla asiakkaiden terveyden vaarantamista, jos kilpailuissa nautitaan suuria määriä alkoholijuomia hyvin nopeasti. Esimerkiksi alkoholijuomien anniskelutoiminnan yhteydessä voi samoin perustein olla hyvän tavan vastaista myydä tai sallia käytettävän alkoholia epätavallisilla menetelmillä kuten limakalvoille imeyttämällä tai hengittämällä.

Hallituksen esityksen mukaan hyvän tavan vastaista ei välttämättä ole esimerkiksi ruokailun ja siihen kuuluvien alkoholijuomien pakettihinnoittelu, mutta markkinoinnista ja anniskelun luonteesta riippuen alkoholijuomien anniskelu periaatteella ”juo niin paljon kuin haluat” tiettyyn hintaan voi olla hyvän tavan vastaisena kiellettyä. Vastaavasti joissakin tilanteissa alkoholijuomien anniskelu velaksi esimerkiksi heikoille kuluttajaryhmille voisi kokonaisarvion perusteella olla hyvän tavan vastaista.

2.11 Alkoholijuomien vähittäismyynti anniskelun yhteydessä

Alkoholijuoman vähittäismyynnillä tarkoitetaan alkoholijuoman myyntiä nautittavaksi muualla kuin myyjän hallitsemissa tiloissa tai myyjän järjestämässä valvonnassa siten, että alkoholijuoma luovutetaan kotimaan vähittäismyynnistä tai Alkosta suoraan asiakkaalle, toimitusluvan haltijalle tai tämän lukuun toimivalle toimitettavaksi ostajalle tai muulle vastaanottajalle (AlkoL 3 §).

Ennen 3.1.2027 voimaan tulevaa alkoholilain muutosta alkoholijuomien vähittäismyyntiä saa harjoittaa vain

luovuttamalla niitä asiakkaalle hyväksytyn vähittäismyyntipaikan sisätiloissa (AlkoL 17 ja 35 §:t).

Anniskelupaikassa, johon on myönnetty vähittäismyyntilupa, voidaan myydä asiakkaille mukaan otettavaksi anniskelussa olevia käymisteitse valmistettuja enintään 8 % ja muulla tavoin valmistettuja enintään 5,5 % alkoholijuomia (AlkoL 17 §). Anniskelupaikan vähittäismyynnissä pitää noudattaa samoja säännöksiä kuin muussakin alkoholijuomien vähittäismyynnissä.

Alkoholijuomaa saa vähittäismyydä vain valmiiksi täytetyissä suljetuissa pakkauksissa (AlkoL 41 §). Alkoholijuomien astiointi edellyttää alkoholijuomien valmistuslupaa eikä astiointia saa suorittaa muualla kuin hyväksytyssä valmistuspaikassa (AlkoL 3 ja 14 §:t).

Ilman valmistuslupaa alkoholijuomien sekoittaminen ja pakkaaminen anniskelupaikassa vähittäismyyntiä varten on mahdollista vain, jos raaka-aineina käytetään enintään 2,8 % alkoholijuomia. Jos lopputuote sisältää yli 1,2 % alkoholia, sitä voi myydä vain valmiiksi täytetyissä suljetuissa pakkauksissa kuten suljetuissa pulloissa, tölkeissä tai vastaavalla tavalla. Pakkauksen täytyy olla elintarvikekäyttöön soveltuva, ja suljettu siten, ettei tuote

poistu pakkauksesta, vaikka pakkausta kääntelisi. Juomia saa sekoittaa ja pakata vain kunnan elintarvikeviranomaiselle ilmoitetussa elintarvikehuoneistossa. Elintarvikkeen valmistajalla tai käsittelijällä on elintarvikelain (297/2021) mukainen vastuu tuotteen turvallisuudesta, sisällöstä ja koostumuksesta sekä pakkausmerkinnöistä.

Yli 2,8 % alkoholijuomia saa vähittäismyydä vain kello 9:n ja 21:n välisenä aikana. Vähittäismyydyt alkoholijuomat pitää luovuttaa asiakkaalle myyntiaikojen puitteissa. (AlkoL 42 §.)

Anniskelupaikan omavalvontasuunnitelmassa voidaan määritellä anniskelupaikan toimintatapa asiakkaalle vähittäismyytyjen alkoholijuomien säilyttämiseksi esimerkiksi vaatesäilytyksen yhteydessä, jos asiakas jää anniskelupaikkaan oleskelemaan ostettuaan alkoholijuomia mukaan otettavaksi.

Anniskelupaikan, jossa on vähittäismyyntilupa, omavalvontasuunnitelman pitää sisältää myös selvitys alkoholijuomien vähittäismyyntitoiminnan järjestämisestä sekä kassa- ja myyntijärjestelyjen toteuttamisesta vähittäismyyntipaikassa ja mahdollisessa alkoholijuomien toimituksen noutopisteessä (StmA 3 §).

Omavalvontasuunnitelmasta on kerrottu tarkemmin luvussa 4.1.

Lupaviranomainen saa asettaa vähittäismyynnin kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia lupamääräyksiä, jos paikan sijaintiin tai toimintaan liittyy erityisiä valvonnan tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden riskejä tai jos samassa toimipaikassa harjoitetaan myös anniskelua (AlkoL 17 §). Lisäksi lupaviranomainen saa rajoittaa anniskelupaikan vähittäismyynnin myyntiaikaa ja asiakkaille myytäviä myyntimääriä, jos se on välttämätöntä (AlkoL 22 §).

Vähittäismyyntiä anniskelupaikassa koskevat myös muut alkoholijuomien vähittäismyynnin säännökset, jotka on esitelty tarkemmin Lupa- ja valvontaviraston ohjeessa Alkoholijuomien vähittäismyynti.

Vähittäismyyntipaikasta tai vähittäismyyntiluvassa hyväksytystä alkoholijuomien toimituksen noutopisteestä voidaan toimittaa enintään 8,0 % käymisteitse valmistettuja ja enintään 5,5 % muulla tavoin valmistettuja alkoholijuomia ja kiinteitä alkoholivalmisteita asiakkaalle 3.1.2027 alkaen alkoholijuomien toimitusluvalla (17, 35, 35 a ja 55 §:t). Vähittäismyyntiluvanhaltijan pitää huolehtia siitä, että

toimitukseen merkitään sen sisältävän alkoholijuomaa (AlkoL 35 §).

Alkoholijuomien toimituslupaa sekä alkoholijuomien toimituksen noutopistettä voi hakea 3.11.2026 alkaen.

Vähittäismyyntiluvanhaltija voi jo ennen 3.1.2027 ottaa vastaan tilauksia ja maksuja alkoholijuomista, jotka on tarkoitus toimittaa 3.1.2027 tai myöhemmin. Alkoholijuomat voidaan luovuttaa alkoholijuomien toimitusluvanhaltijalle tai tämän lukuun toimivalle toimitusta varten aikaisintaan 3.1.2027 klo 0.00 alkaen. Alkoholijuoman toimittaja saa luovuttaa alkoholijuoman asiakkaalle aikaisintaan klo 9.00.

Alkoholijuomien toimittamista käsitellään Lupa- ja valvontaviraston ohjeessa Alkoholijuomien toimitus.

2.12 Keittiöalkoholi ja alkoholivalmisteet

Ravintola voi hakea lupaa keittiöalkoholin käyttämiseen ruoanvalmistuksessa. Käyttöluvalla ostetut keittiöalkoholit on tarkoitettu yksinomaan ruoanvalmistamiseen, ja ne ovat alkoholiverottomia. Verottoman keittiöalkoholin käyttö juomien tai juomasekoitusten valmistamiseen on kielletty. (AlkoL 15 §.)

Myös anniskelua varten hankittuja alkoholijuomia voidaan siirtää dokumentoidusti keittiöön ja käyttää niitä ruoan valmistuksessa. Kuten keittiöalkoholin, myös anniskelua varten hankittujen alkoholijuomien käyttämisestä ruoan valmistukseen on pidettävä kirjaa ja luvanhaltijan kirjanpidosta on kyettävä jälkikäteen selvittämään käytetyn alkoholin määrä ja laatu.

Enintään 2,8 painoprosenttia etyylialkoholia sisältäviä kiinteitä alkoholivalmisteita, esimerkiksi suklaamakeisia tai jäätelöitä, saa myydä ilman alkoholilain mukaista lupaa. Tätä vahvempien tuotteiden vähittäismyyntiä, anniskelua ja markkinointia koskevat alkoholilain alkoholijuomien säännökset kuten esimerkiksi ikärajat. Enemmän kuin 2,8 painoprosenttia alkoholia sisältävien alkoholivalmisteiden vähittäismyynti ja anniskelu edellyttävät lupaa. (AlkoL 55 §.)

Alkoholijuomien vähittäismyyntiluvalla saa myydä käymisteitse valmistettuja enintään 8 painoprosenttia ja muulla tavoin valmistettuja enintään 5,5 painoprosenttia alkoholia sisältäviä kiinteitä alkoholivalmisteita. Tätä enemmän alkoholia sisältäviä kiinteitä alkoholivalmisteita voi myydä vain Alkossa sekä anniskelualueella

nautittavaksi anniskeluluvallisessa ravintolassa. Alkoholilain soveltamisessa valmisteen alkoholipitoisuutena tilavuusprosentteina pidetään sen alkoholipitoisuutta painoprosentteina. (AlkoL 55 §.)

2.13 Alkoholijuomien hankkiminen

Anniskelupaikassa saadaan myydä ja nauttia vain sinne laillisesti toimitettua alkoholijuomaa. Yli 2,8 % alkoholijuomat on aina ostettava anniskelua varten anniskelulupakohtaisesti eikä niitä voi anniskelupaikkojen välillä siirtää muutoin kuin toiminnan loppumisen yhteydessä. Laillisesti alkoholijuomat hankitaan luvan saaneelta alkoholijuomien valmistajalta, tukkumyyjältä tai vähittäismyyjältä. (AlkoL 30 ja 46 §:t.) Luvanhaltija voi myös tuoda maahan alkoholijuomat anniskelua varten, jos on tehnyt ilmoituksen omasta maahantuonnista Lupa- ja valvontavirastolle (AlkoL 29 ja 32 §:t).

Jos anniskelupaikassa tai sen yhteydessä myydään muuta kuin laillisesti sinne toimitettua alkoholijuomaa, luvanhaltija tai anniskelupaikassa työskentelevä voidaan tuomita rangaistukseen alkoholirikoksesta (rikoslain 50 a luku).

Asiakkaan omien alkoholijuomien tarjoilu ja nauttiminen anniskelupaikassa on aina kiellettyä. Ravintolassa järjestettävissä yksityistilaisuuksissa, kuten häissä, ei ole sallittua nauttia esimerkiksi häämaljana asiakkaan tuomaa samppanjaa, vaan yksinomaan laillisesti anniskeluun hankittuja alkoholijuomia.

2.14 Alkoholikirjanpito ja alkoholivarasto

Luvanhaltijan on kirjattava myynti tileittäin siten, että siitä saadaan puolivuosi-ilmoitukseen tarvittavat tiedot. Lisäksi kirjanpitoon on hyvä sisällyttää alkoholijuomien hävikkiä ja muuta käyttöä koskevat tiedot.

Mahdollisessa viranomaisten tekemässä tarkastuksessa luvanhaltijan on pystyttävä osoittamaan, että anniskelupaikassa ja sen alkoholijuomavarastossa olevat alkoholijuomat on hankittu laillisesti.

Omavalvontasuunnitelmassa pitää kuvata alkoholijuomien varastointi ja varastointitilat (StmA 3 §). Varastointitilojen pitää soveltua käyttötarkoitukseensa. Esimerkiksi elintarvikelainsäädännössä on varastotiloja koskevia velvoitteita ja vaatimuksia ja niiden pitää kuulua elintarvikevalvonnan piiriin.

Asiakkaiden omat, säilytettäväksi jätetyt alkoholijuomat on pidettävä selkeästi erillään anniskelujuomista ja alkoholijuomavarastosta, esimerkiksi vaatesäilytyksessä tai muussa vastaavassa tilassa.

2.15 Anniskelun puolivuosi-ilmoitus

Luvanhaltijan pitää toimittaa määräajoin valvontaviranomaisille myyntiään ja muuta toimintaansa koskevat valvonnan ja toiminnan riskien arvioimisen kannalta tarpeelliset ilmoitukset ja tiedot (AlkoL 62 §).

Anniskeluluvanhaltijan pitää ilmoittaa kaksi kertaa vuodessa alkoholijuomien anniskelumyynnin arvo (euroa) ja henkilökuntansa määrä (StmA 9 §).

Jos anniskelupaikassa on vähittäismyyntilupa, luvanhaltijan pitää ilmoittaa myös alkoholijuomien vähittäismyyntinsä määrä (litraa) ja arvo (euroa). Lisäksi luvanhaltijan pitää ilmoittaa tiedot toimitettujen alkoholijuomien määrästä (litraa) ja arvosta (euroa) sekä käyttämistään toimitusluvanhaltijoista. (StmA 9 §.)

Puolivuosi-ilmoituksessa anniskeluluvanhaltijan täytyy lisäksi ilmoittaa vähittäismyyntiluvanhaltijalta

anniskeluun hankkimiensa alkoholijuomien määrä (litraa) ja arvo (euroa) (StmA 9 §).

Jos ilmoituskaudella ei ole ollut myyntiä, luvanhaltijan pitää ilmoittaa määräajassa, ettei kaudella ole ollut myyntiä.

Luvanhaltijan on toimitettava puolivuosi-ilmoituksen tiedot ilmoituskauden päätyttyä. Kalenterivuoden ensimmäisen kuuden kuukauden tiedot pitää toimittaa viimeistään 31.7. ja jälkimmäisen kuuden kuukauden tiedot viimeistään 31.1.

Alkoholijuomien toimittaminen asiakkaalle on mahdollista toimitusluvan nojalla 3.1.2027 alkaen. Tiedot toimitetuista alkoholijuomista ja käytetyistä toimitusluvanhaltijoista ilmoitetaan ensimmäisen kerran viimeistään 31.7.2027, jos luvanhaltija on luovuttanut alkoholijuomia toimitettavaksi vuonna 2027 ensimmäisen puolen vuoden aikana.

Puolivuosi-ilmoitus annetaan sähköisesti alkoholiasioiden sähköisessä asiointijärjestelmässä Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Sähköisen järjestelmän kautta täytettävä puolivuosi-ilmoitus sisältää ohjeistuksen vaadittujen tietoerien sisällöstä. Puolivuosi-ilmoitus voidaan antaa

myös käyttämällä rajapintaratkaisua. Ohjeistus rajapinnan käyttöön löytyy sivulta lvv.fi/allu.

Lakisääteisten tietojen saaminen on koko alan kannalta tärkeää, koska niiden avulla voidaan seurata alan kehitystä sekä ehkäistä harmaata taloutta ja talousrikollisuutta. Anniskelun puolivuosi-ilmoituksen laiminlyönti viranomaisen kehotuksista huolimatta voi johtaa seuraamusmaksun määräämiseen tai toistuvissa tapauksissa luvan peruuttamiseen määräajaksi tai pysyvästi (AlkoL 71 ja 72 §:t).

Jos alkoholijuomia luovutetaan toimitukseen vähittäismyyntiluvalla 3.1.2027 alkaen, luvanhaltijan pitää voida jälkikäteen todentaa alkoholijuomaa toimittavan toimitusluvan haltijan nimi ja lupanumero (AlkoL 35 §). Kyseiset tiedot on säilytettävä ja toimitettava lupaviranomaiselle erillisestä pyynnöstä valvontaa varten.

3 Alkoholijuomien markkinointi

Tässä luvussa käsitellään tavallisimpia anniskeluun liittyviä markkinoinnin sääntöjä. Tarkempia tietoja alkoholijuomien markkinoinnista saa Lupa- ja valvontaviraston ohjeesta, joka käsittelee alkoholin markkinointia.

3.1 Julkaisupaikkoja koskevat markkinointisäännökset

Alkoholilain mukaan alkoholijuoman markkinointi sekä sen liittäminen muun tuotteen tai palvelun markkinointiin on pääsääntöisesti sallittua. Vaikka markkinointi on pääsääntöisesti sallittua, on siinä noudatettava alkoholilain rajoituksia. Yli 22 % väkevien alkoholijuomien markkinointi on kielletty esimerkiksi painetuissa sanoma- ja aikakausilehdissä. Myös enintään 22 % mietojen alkoholijuomien markkinointi on kiellettyä alkoholilain 50 §:ssä erikseen mainituissa tilanteissa tai paikoissa. Seuraavissa alaluvuissa käsitellään mietojen ja väkevien alkoholijuomien markkinointisäännösten alaisia julkaisupaikkoja, jotka tulevat useimmin sovellettavaksi anniskelutoiminnassa.

3.1.1 Alkoholijuomien markkinointi anniskelupaikassa

Alkoholijuomien mainonta yleisellä paikalla on pääsääntöisesti kielletty (AlkoL 50.1 §:n 2 kohta).

Poikkeuksena tästä alkoholijuomia voidaan markkinoida anniskelupaikoissa (AlkoL 50.2 §:n 3 kohta sekä 50.3 §:n 4 kohta). Anniskelupaikassa mainonnan ei tarvitse rajoittua vain anniskelualueelle, vaan alkoholijuomien mainoksia saa olla myös anniskelupaikan muissa sisätiloissa, kuten wc-tiloissa, joista ne eivät selkeästi näy anniskelupaikan ulkopuolelle.

Väkeviä alkoholijuomia koskee myös anniskelupaikoissa osin mietoja alkoholijuomia tiukempi sääntely. Väkevien alkoholijuomien tuotepakkaukset tai markkinointi eivät saa olla selkeästi havaittavissa tilojen ulkopuolelta. Kiellettyä mainontaa on esimerkiksi väkevien alkoholijuomien pullojen asettaminen esille myyntipaikan ikkunaan. Väkevistä alkoholijuomista valmistettujen drinkkien tai cocktailien mainonta merkitsee väkevien alkoholijuomien myynninedistämistä, mikä on myös kielletty anniskelupaikan ulkopuolella, lukuun ottamatta tietoverkossa tapahtuvaa markkinointia.

Poikkeussäännöksen nojalla markkinointi on sallittu anniskelupaikkojen ulkoanniskelualueilla, vaikka nämä ovatkin yleisiä paikkoja. Alkoholijuomien mainoksia voi olla terassilla esimerkiksi aurinkovarjoissa, julisteissa tai muissa kalusteissa. Ulkoanniskelualueilla muun muassa mainosvarjojen ja kalusteiden osalta mainonta ei saa olla niin huomiota herättävää ja anniskelualueen ulkopuolelle kohdistettua, että sitä voitaisiin pitää yleisten paikkojen mainontakiellon kiertämisenä. Tämän vuoksi alkoholijuomia mainostavat suuret lakanat sekä suurikokoisilla alkoholijuomien tunnuksilla varustetut aurinkovarjot tai muut vastaavat esineet ovat kiellettyjä.

Mietojen alkoholijuomien mainonnan salliminen myyntipaikkojen ulkopuolella on saatavuuden ja hinnan ilmoittamisen osalta poikkeus yleisten paikkojen mainontakiellon pääsäännöstä (AlkoL 50.2 §:n 4 kohta). Anniskelupaikkojen näyteikkunassa tai tilan ulkopuolella paikan välittömässä läheisyydessä voi asiallisesti kertoa tarjolla olevien mietojen alkoholijuomien saatavuudesta ja hinnoista.

Anniskelupaikkojen ulkopuolella mietoa alkoholijuomaa ei saa tuoda esiin esimerkiksi erityisen suurikokoisella mainoksella tai muuten huomiota herättävällä tavalla.

Tuotteen esilletuonti ei myöskään saa olla selkeästi mainonnallinen, toisin sanoen tuotteen laadun, maun tai muiden ominaisuuksien laajempi kuvaileminen ei ole sallittua.

Valmiiksi sekoitettujen mietojen pullotteiden myyminen ei ole väkevien alkoholijuomien anniskelua, vaikka ne sisältäisivät väkevää alkoholijuomaa. Tällaisia juomia saa kuitenkin mainostaa saatavuuden ja hinnan ilmoittamisen osalta vain, jos niiden nimeen ei sisälly väkevän alkoholijuoman tuotenimeä.

Mietoja alkoholijuomia koskeva ilmoitus on sijoitettava myyntipaikan välittömään läheisyyteen ja oltava luvanhaltijan hallinnassa ja valvontavelvollisuuden piirissä. Vain perustellusta, esimerkiksi sijaintiin ja paikan hankalaan löydettävyyteen liittyvästä syystä, ilmoitus voidaan sijoittaa muualle kuin näköyhteyden päähän anniskelupaikasta. Asiakkaan pitääkin ymmärtää alkoholimainoksen ja sen myyntipaikan toiminnallinen yhteys. Esimerkiksi kauppakeskuksen yleinen valotaulu keskuksen ulkopuolella ei ole luvanhaltijan mainontaa.

Mietoja alkoholijuomia saa mainostaa saatavuuden ja hinnan osalta esimerkiksi:

- anniskelupaikan ikkunassa kirjaimin tai tunnuskuvin,
- A-ständissä anniskelupaikan välittömässä läheisyydessä,
- anniskelupaikan markiiseissa,
- ulkoanniskelualueen mainosvarjoissa.

3.1.2 Verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa toteutettu mainonta

Anniskelupaikka saa mainostaa alkoholijuomia tietoverkossa esimerkiksi omilla verkkosivuilla tai sosiaalisen median tileillään, mutta toiminnassa on noudatettava alkoholilain 50.4 §:ssä asetettuja rajoituksia markkinoinnin sisällölle.

Seuraavassa luvussa käsitellään tarkemmin alkoholijuomien mainosten kiellettyjä markkinointisisältöjä (katso luku 3.2 Markkinoinnin sisältöä koskevat rajoitukset).

3.1.3 Televisiossa, radiossa ja elokuvateattereissa toteutettu mainonta

Väkevien alkoholijuomien markkinointi on kiellettyä televisio- ja radiotoiminnassa kaikkina vuorokauden aikoina. Alkoholijuomien mainonta on sallittu televisiossa

ja radiossa vain mietojen alkoholijuomien osalta. Mietojen alkoholijuomien mainonta on kuitenkin kielletty kello 7–22 välisenä aikana. Markkinoinnin kielto koskee myös alun perin sallittuun aikaan (esimerkiksi ilta-aikaan kello 22 jälkeen) lähetettävien ohjelmien päiväsaikaan lähetettäviä uusintoja. Päiväsaikaan lähetettävät uusinnat eivät siten voi sisältää alkoholijuomien markkinointia. (AlkoL 50.1 §:n 1 kohta ja 50.3 §:n 1 kohta.)

Mietojen alkoholijuomien markkinointi on kielletty elokuvateattereissa julkisen esittämisen yhteydessä, jos elokuvan kuvaohjelmalain (710/2011) mukainen ikäraja on alle 18 vuotta. Väkevien alkoholijuomien osalta laissa ei ole ikärajoitusta, joten väkevien alkoholijuomien markkinointi on kielletty kaikissa elokuvissa ikärajoista riippumatta.

3.2 Markkinoinnin sisältöä koskevat rajoitukset

Alkoholilain 50.4 §:ssä säädetään alkoholijuomien markkinoinnin sisältöä koskevista rajoituksista. Alkoholilain 50.4 §:ää sovelletaan sekä mietojen (enintään 22 %) että väkevien (yli 22 %) alkoholijuomien markkinointiin. Näistä alkoholijuomien kielletyistä

markkinointisisällöistä anniskelutoiminnassa useimmin sovellettavaksi tulevat käydään alaluvuissa läpi.

3.2.1 Alaikäisiin kohdistuva markkinointi

Alkoholijuoman markkinointi on kielletty, jos se kohdistuu alaikäisiin tai muihin henkilöihin, joille alkoholijuomaa ei saisi myydä (AlkoL 50.4 §:n 1 kohta). Myös alaikäisten, häiritsevästi käyttäytyvien, selvästi päihtyneiden tai alkoholia väärinkäyttävien henkilöiden kuvaaminen mainoksessa on kiellettyä.

3.2.2 Sopimaton myynninedistäminen

Alkoholijuomien markkinointi on kiellettyä, jos se katsotaan hyvän tavan vastaiseksi, kuluttajan kannalta sopimattomaksi tai harhaanjohtavaksi (AlkoL 4 § ja 50.4 §:n 2 kohta).

Alkoholimainontaa, jolla asiakkaita houkutellaan ilmaisen alkoholijuoman avulla tai tehdään tarjouksia, joiden mukaan alkoholijuomia saa sitä edullisemmin, mitä enemmän niitä juo, on viranomaisten valvontakäytännössä pidetty hyvän tavan vastaisena toimintana. Harhaanjohtavaa mainonta on silloin kun kuluttajille luodaan totuutta vastaamaton käsitys esimerkiksi tuotteen ominaisuuksista, koosta tai hinnasta.

Esimerkkejä hyvän tavan vastaisesta ja kielletystä myynninedistämisestä:

- ”Ensimmäinen juoma ilmaiseksi”, ”Arvomme ilmaisia juomia”,
- Ravintolan ”paketit”, joihin sisältyy oikeus nauttia rajoituksetta alkoholijuomia: esimerkiksi ”VIP-lipulla alkoholijuomia vapaasti”, ”Kaksi juomaa yhden hinnalla”,
- Kanta-asiakaskortit, olutpassit ja muut vastaavat tositteet, joihin kerätään leimoja: esimerkiksi ”Joka kymmenes olut ilmaiseksi”, ”Joka viides juoma puoleen hintaan”,
- Kuluttajille jaettu lipuke; ”tällä kupongilla olut tai siideri ilmaiseksi ”

3.2.3 Alkoholipitoisuuden korostaminen myönteisenä ominaisuutena

Juoman alkoholipitoisuuden korostaminen myönteisenä ominaisuutena on alkoholilaissa kielletty (AlkoL 50.4 §:n 4 kohta). Tällaisesta mainonnasta on kyse muun muassa silloin, kun mainoksen avulla houkutellaan tekemään juoman valinta ja ostopäätös erityisesti sillä perusteella, että juoman alkoholipitoisuus on korkea.

Alkoholipitoisuutta voidaan mainonnassa korostaa myös esittämällä juoman alkoholipitoisuutta kuvaava prosenttiluku huomiota herättävästi. Sama vaikutus on mainonnalla, jossa korostetaan, että alkoholijuoman alkoholipitoisuus on entistä korkeampi tai korkea verrattuna sen hintaan tai toiseen juomaan.

Alkoholipitoisuutta koskeva mielleyhtymä voidaan valvontaviranomaisen näkemyksen mukaan kumota siten, että mainonnassa selkeästi kerrotaan, että vahva-sanalla viitataan juoman johonkin muuhun ominaisuuteen, esimerkiksi kantavierrepitoisuuteen tai makuun. Vastaavalla tavalla arvioidaan esimerkiksi ilmaisuja ”väkevä” tai ”voimakas”, joita käytetään mainonnassa vahvuutta tarkoittavina ilmaisuina.

3.2.4 Alkoholijuomiin liittyvät pelit, arpajaiset ja kilpailut

Anniskelupaikassa voidaan järjestää pelejä, arpajaisia ja kilpailuja vain, jos ne eivät suoraan tai epäsuorasti liity tiettyihin tunnistettaviin alkoholijuomiin eikä niiden palkintoina käytetä alkoholijuomia.

Alkoholin myynninedistäminen, jossa käytetään kuluttajan osallistumista peliin, arpajaisiin tai kilpailuun,

on kielletty (AlkoL 50.4 §:n 8 kohta). Luvanhaltija ei voi järjestää peliä, arpajaisia tai kilpailua, jossa on palkintona alkoholijuomaa. Myös tiettyihin alkoholijuomiin liittyvät pelit, arpajaiset ja kilpailut ovat kiellettyjä, vaikka niiden palkintona ei käytettäisi alkoholijuomaa. Toteuttamistavalla ei ole merkitystä, sillä kielto koskee sekä tietoverkossa että anniskelupaikassa järjestettäviä, tavalla tai toisella tunnistettaviin alkoholijuomiin tai -brändeihin liittyviä pelejä, kilpailuja ja arpajaisia.

Lähtökohtaisesti yrityskuvamainonta on sallittua myös alkoholialan toimijoille. Jos alkoholialan toimija järjestää pelin, kilpailun tai arvonnan, joka ei liity mihinkään tiettyyn tai tunnistettavaan alkoholijuomaan tai -tuotemerkkiin, eikä siinä ole palkintona alkoholijuomaa, ei kyse ole alkoholilain 50.4 §:n 8 kohdassa tarkoitetusta kielletystä alkoholijuoman markkinoinnista. Kilpailun tai arvonnan osallistumisen edellytyksenä kuitenkaan ei tällöin saa olla esimerkiksi alkoholimarkkinointia sisältävän uutiskirjeen tilaaminen tai muutoin alkoholimainonnan vastaanottamiseen suostuminen.

Epäsuoran mainonnan kielto estää käyttämästä kilpailupalkintona sellaisia alkoholittomia tuotteita, jotka

kuuluvat tuoteperheeseen, jossa on myös alkoholipitoisia juomia.

3.2.5 Kuluttajien tuottaman sisällön hyödyntäminen ja tarjoaminen kuluttajien jaettavaksi tietoverkon palveluissa

Alkoholijuoman mainonta on kiellettyä, jos siinä hyödynnetään kuluttajien tuottamaa sanallista tai kuvallista sisältöä tai saatetaan kuluttajien jaettavaksi mainostajan tai kuluttajien tuottamaa sisältöä (AlkoL 50.4 §:n 9 kohta). Kiellettyä on erityisesti kuluttajien omien juomiskuvien tai -videoiden käyttäminen mainonnassa ja jakaminen anniskelupaikan verkkosivujen tai yhteisöpalvelujen kautta sekä mainosvideoiden tuottaminen kuluttajien kautta jaettavaksi.

Valvontaviranomainen on ohjeistanut säännöksestä seuraavasti: Mainostaja ei saa kehottaa tai kannustaa kuluttajia jakamaan tuottamaansa tai kuluttajien tuottamaa mainonnaksi katsottavaa sisältöä. Useissa palveluissa on käytössä myös ”tykkäys”- toiminto. Sitä, että kuluttaja varsinaista sisältöä tuottamatta ilmaisee pitävänsä mainostajan tuottamasta sisällöstä, ei ole

kielletty. Mainostajan ei siis tarvitse poistaa tai estää ”tykkäyksiä”.

Sallittua on:

- Alkoholijuomien mainonta verkkosivuilla.
- Alkoholijuomien mainonta sosiaalisen median palvelussa, jos jakamistoiminnon käyttöä koskevat rajoitukset on huomioitu ja kuluttajien mahdollisuus kirjoittaa sivulle on estetty tai mainostaja poistaa alkoholimainonnaksi katsottavat kuluttajien kommentit.
- Kuluttajan tuottaman sisällön ja jakamismahdollisuuden hyödyntäminen muiden tuotteiden kuin alkoholijuomien mainonnassa. Jos sisällön pääasiallinen viesti ei liity alkoholijuomiin, sitä ei tarvitse poistaa.

Kiellettyä on:

- Alkoholimainonnan jakamiseen kehottaminen aineiston yhteydessä.
- Linkit sosiaalisen median palveluihin ja jakamistoiminnon hyödyntäminen alkoholimainonnan yhteydessä mainostajan hallitsemilla verkkosivuilla (niin sanotut some-painikkeet).

3.3 Alkoholijuomien hinnoittelu ja hintailmoittelu

3.3.1 Tarjoushinnat

Anniskelussa mietojen alkoholijuomien lyhytaikaisten tarjoushintailmoitusten julkaiseminen on sallittua myös toimipaikan ulkopuolella. Väkevien alkoholijuomien tarjoushintojen ilmoittelu on sallittua vain tietoverkossa. Väkeviä alkoholijuomia koskevia tarjoushintoja ei saa julkaista esimerkiksi anniskelupaikan ikkunassa, kadulla A-ständissä tai painetussa lehdessä.

Anniskelupaikan ulkopuolella on sallittua markkinoida sellaisia drinkkejä, jotka on kokonaan valmistettu enintään 22-prosenttisista alkoholijuomista. Selkeyden vuoksi olisi hyvä mainita, että kyseessä on mieto drinkki, jos se ei muuten käy ilmi juoman nimestä.

Alkoholilaissa alkoholijuomien hinnoille ei ole asetettu ylä-eikä alarajaa.

3.3.2 Paljousalennukset

Kahta tai useampaa alkoholijuomapakkausta tai -annosta ei saa tarjota paljousalennuksella eli yhteiseen hintaan

siten, että erikseen ostettuna samojen hyödykkeiden yksikköhinta on kalliimpi (AlkoL 51.1 §).

Kielto myydä paljousalennuksella koskee lain perustelujen mukaan myös sellaisia "kaksi yhden hinnalla" -tarjouksia, joissa alkoholijuomaa tarjotaan samanaikaisesti kahdelle henkilölle tilattuna halvemmalla kuin yksittäin tilattuna. Säännös ei kuitenkaan estä anniskelupaikkaa myymästä esimerkiksi yksityistilaisuuteen alkoholia anniskelupaikan listahintaa halvemmalla, kunhan alempi hinnoittelu ei edellytä tietyn alkoholimäärän ostamista.

Säännös ei myöskään koske tilannetta, jossa samaa alkoholijuomaa myydään eri pakkauksissa, esimerkiksi 0,33 litran ja yhden litran pulloissa. Isommassa pakkauksessa alkoholijuoma saa olla litrahinnaltaan halvempi kuin pienemmässä pakkauksessa. Tämä koskee muun muassa oluen sekä puna- ja valkoviinin hinnoittelua, kun niitä anniskellaan laseittain tai pulloittain.

Juoma-annoksia mainostettaessa on kerrottava annoksen koko ja juomasekoituksen sisältämän alkoholijuoman määrä. Ilmoituksessa tulee mainita, kuinka paljon senttilitroina on esimerkiksi ”iso tuoppi” olutta tai ”lasi”

punaviiniä. Suositeltavaa on aina mainita annoksen hinta. Anniskelupaikassa tulee olla ainakin pyynnöstä saatavilla hintatiedot kaikista paikassa myytävistä juomista.

Anniskelupaikka voi hinnoitella alkoholijuoman normaalia edullisemmaksi silloin, kun kysymyksessä on rajattu ryhmä kuten esimerkiksi kanta-asiakkaiksi rekisteröityneet henkilöt. Erityiset kanta-asiakashinnat tai henkilökunta-alennukset ovat siten sallittuja.

3.3.3 Alkoholijuomien hinnasta annettavan hyvityksen kielto

Alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen, joka lasketaan alkoholijuomien tai muiden kulutushyödykkeiden ja palvelujen ostojen perusteella, tarjoaminen ja maksaminen on kielletty vähittäismyynnissä, toimituksessa ja anniskelussa (AlkoL 51.2 §). Alkoholin myyntiä ei saa edistää anniskelupaikan kanta-asiakaskorttien tai etuohjelmien yhteydessä siten, että alkoholin ostaminen olisi ostohyvityksen johdosta sitä halvempaa, mitä enemmän alkoholijuomia tai muita kulutushyödykkeitä ostaa.

Säännös kieltää kaikenlaiset hyvitysjärjestelyt. Hyvitys on yleistermi, joka kattaa sekä bonukset että muissa

muodoissa tarjottavat edut, kuten esimerkiksi maksutapaedut. Näin ollen sekä bonuksen, maksutapaedun että muiden mahdollisten ostohyvitysten tarjoaminen ja maksaminen alkoholijuoman hinnasta annettavan hyvityksen tai alkoholijuoman ostamisesta kertyvän hyvityksen muodossa on kielletty.

Kanta-asiakashinnat ja -alennukset sekä henkilökunta-alennukset ovat mahdollisia myös alkoholijuomista.

3.4 Yhdistetyt tarjoukset ja ohjelmapaketit

Vakiintuneesti on katsottu, että anniskeluravintolan tarjous, jossa ruoka-annos ja mieto alkoholiannos myydään yhteishinnalla, on sallittu alla mainituin edellytyksin:

- Valittavana on myös alkoholiton vaihtoehto.
- Juomaa ei saa mainostaa ilmaisena tai kaupan päälle tulevana, juoma ei ole ”ilmainen”, koska asiakas maksaa siitä yhteishinnan.
- Alkoholijuoma ei saa olla tarjouksen ilmoittelussa pääsanomana.

Viranomaiskäytännössä on pidetty sallittuna:

- Sisällyttää pääsylipun hintaan yksi annos samalla käyntikerralla tarjottavaa alkoholijuomaa. Samalla on kerrottava, että valittavana on myös alkoholiton vaihtoehto. Juomaa ei saa mainostaa ”ilmaisena”, koska asiakas maksaa siitä pääsylipun hinnassa.
- Sisällyttää anniskelupaikassa järjestettävän ohjelmallisen tapahtuman yhteydessä anniskelupaikan myymän ohjelmalipun hintaan alkoholijuoma-annos tervetuliaisjuomana sekä ateriajuomina rajattu, kohtuullinen määrä alkoholijuomia. Tarjolla pitää olla myös alkoholiton vaihtoehto.

3.5 Kanta-asiakastilaisuudet

Luvanhaltija voi järjestää kanta-asiakkaille satunnaisesti suljettuja ajallisesti rajattuja tilaisuuksia, joissa kanta-asiakkaille saadaan tarjoilla maksutta kohtuullinen määrä alkoholijuomaa. Tarjoiltavat juomat voivat sisältää sekä mietoja että väkeviä alkoholijuomia. Ilmaiset alkoholijuomat eivät saa olla kutsussa tai tilaisuuden markkinoinnissa pääsanomana.

Kanta-asiakkaalta edellytetään olemassa olevaa asiakassuhdetta. Kanta-asiakastilaisuuteen kutsu on toimitettava etukäteen ja sen tulee olla henkilökohtainen.

Kanta-asiakkaana ei pidetä henkilöä, joka on saapunut anniskelupaikkaan paikalle ja rekisteröityy vasta tällöin anniskelupaikan kanta-asiakkaaksi saadakseen ilmaistarjoilua.

Suljetut kanta-asiakastilaisuudet täytyy kutsussa rajata ajallisesti. Tänä aikana anniskelupaikka tai kyseinen ravintolaosasto täytyy olla suljettu muulta yleisöltä. Tilaisuuden päätyttyä anniskelupaikka voi jatkaa normaalisti toimintaansa myös muulle yleisölle avoimena anniskelupaikkana.

3.6 Tuote-esittelyt

Anniskelualueella voidaan esimerkiksi messutapahtumassa esitellä alkoholijuomia. Yleisölle avoimessa tilaisuudessa ei esiteltäviä alkoholijuomia saa tarjoilla ilmaiseksi tai nimelliseksi katsottavalla hinnalla. Ilmaisten alkoholijuoma-annosten tarjoamista pidetään yleensä hyvän tavan vastaisena ja sopimattomana menettelynä. Alkoholijuomien esittelyyn liittyvä juomien nauttiminen on toteutettava alkoholilain säännösten mukaisesti.

Näytteilleasettajina toimivien alkoholijuomien valmistus- tai tukkumyyntiluvanhaltijoiden on sovittava

anniskeluluvanhaltijan kanssa esiteltävien alkoholijuomien toimittamisesta anniskeltavaksi sekä esittelyyn liittyvistä muista käytännön järjestelyistä. Anniskelupaikassa saa anniskella ja nauttia vain sinne laillisesti toimitettua alkoholijuomaa.

4 Valvonta ja seuraamukset

Anniskeluluvanhaltijalla on ensisijainen valvontavastuu siitä, että anniskelutoiminnassa noudatetaan alkoholilakia. Luvanhaltijan suunnitelmallinen omavalvonta tarkoittaa käytännössä kirjallisen omavalvontasuunnitelman laatimista, ylläpitämistä ja toteuttamista yhdessä anniskelupaikan henkilökunnan kanssa.

Suunnitelmallinen omavalvonta ei kuitenkaan poista tarvetta valvontaviranomaisten suorittamalta valvonnalta. Viranomaisvalvonnan keskeisenä periaatteena on luvanhaltijoiden toiminnan ohjaaminen ja kehittäminen alkoholilain rikkomusten ehkäisemiseksi. Puutteellisesti suunniteltu omavalvonta sekä aikaisemmat omavalvontasuunnitelman laiminlyönnit ovat myös perusteita viranomaisvalvonnan kohdentamiselle.

4.1 Suunnitelmallinen omavalvonta

Anniskeluluvanhaltijalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot toiminnastaan ja siihen liittyvistä laissa säädetyistä velvoitteista sekä niiden käytännön toteuttamiseen liittyvistä riskeistä (AlkoL 56 §).

Anniskelulupaa hakevan ja luvanhaltijan täytyy laatia kirjallinen omavalvontasuunnitelma toimintansa lainmukaisuuden varmistamiseksi, noudattaa sitä ja pitää sen toteuttamisesta kirjaa. Suunnitelma täytyy pitää ajan tasalla. (AlkoL 18 ja 56 §:t.)

Omavalvontasuunnitelma ja toimipaikkaa koskeva alkoholilaissa tarkoitettu lupa on pidettävä suunnitelmaa toteuttavan henkilökunnan ja valvontaviranomaisten saatavilla (StmA 1 §). **Luvanhaltijan on huolehdittava, että henkilökunta tuntee alkoholilupien sisällön ja että henkilökunta tuntee alkoholilaissa säädetyt ja omavalvontasuunnitelmassa määrätyt velvoitteensa** (AlkoL 57 §).

Omavalvontasuunnitelmassa on oltava selvitys anniskelupaikan toiminta-ajatuksesta. Tarvittaessa suunnitelmaan pitää lisätä myös selvitys toiminta-ajatukseen ja anniskelupaikan sijaintiin liittyvistä valvonnan painotuksista ja riskeistä. Suunnitelmassa on oltava myös kuvaus anniskelupaikan alkoholijuomien varastoinnista ja varastotiloista. (StmA 3 §.)

Omavalvontasuunnitelmassa on selvitettävä luvanhaltijan edustajan tehtävät sekä henkilökunnan

määrä ja tehtävät. Suunnitelmassa pitää myös selvittää, millaisilla menettelyillä anniskelupaikassa pyritään alkoholilain kieltojen ja velvoitteiden noudattamiseen esimerkiksi päihtyneille tai alaikäisille anniskelun ehkäisemiseksi ja järjestyksenvalvomiseksi. (StmA 3 §.)

Lisäksi omavalvontasuunnitelmassa on tarvittaessa selvitettävä käytännöt alkoholijuomien velaksi myynnistä, kerralla anniskeltavien annosten enimmäismäärästä sekä järjestyksenvalvonnasta anniskelun jatkoajalla (StmA 4 §).

Omavalvontasuunnitelmassa pitää myös selvittää, mitkä ovat riskit alkoholin anniskeluun liittyvien haitallisten vaikutusten syntymiseen, miten lain noudattamista seurataan, miten kriittisten tilanteiden riskien hallinta toteutetaan ja miten havaitut puutteellisuudet korjataan (AlkoL 1 ja 56 §:t).

Anniskelupaikan, jossa on vähittäismyyntilupa, omavalvontasuunnitelman pitää sisältää myös selvitys alkoholijuomien vähittäismyyntitoiminnan järjestämisestä sekä kassa- ja myyntijärjestelyjen toteuttamisesta vähittäismyyntipaikassa ja mahdollisessa alkoholijuomien toimituksen noutopisteessä (StmA 3 §).

Omavalvontasuunnitelmassa pitää olla selvitys luvanhaltijan määräämistä luvanhaltijan edustajan tehtävistä sekä henkilökunnan määrää ja tehtäviä koskeva suunnitelma alkoholilaissa säädettyjen kieltojen ja velvoitteiden noudattamisen valvomiseksi vähittäismyyntipaikassa ja mahdollisessa alkoholijuomien toimituksen noutopisteessä. Suunnitelmassa pitää muun muassa selvittää, miten varmistetaan, ettei alkoholijuomia luovuteta vähittäismyyntipaikassa tai toimituksen noutopisteessä alaikäisille tai selvästi päihtyneille. (StmA 3 §.)

Jos alkoholijuomia luovutetaan vähittäismyyntiluvalla toimitukseen, omavalvontasuunnitelmassa pitää selvittää, miten luvanhaltija varmistaa, että alkoholijuomia luovutetaan toimitukseen vain toimitusluvan haltijalle tai tämän lukuun toimivalle. Lisäksi suunnitelmassa on selvitettävä, miten luvanhaltija voi jälkikäteen todentaa alkoholijuoman toimitusluvan haltijan nimen ja lupanumeron. (StmA 3 §.)

Omavalvontasuunnitelmassa on esitettävä suunnitelma kriittisten tilanteiden ja viranomaisten esittämien huomioiden johdosta toteutettavista toimista. Omavalvontasuunnitelmassa on myös selvitettävä, miten

sen toimeenpanoa arvioidaan vuosittain ja miten se pidetään ajan tasalla. Jos omavalvontasuunnitelmaa muutetaan, muutoksen ajankohta on voitava jälkikäteen selvittää. (StmA 1 §.)

Omavalvontasuunnitelmassa pitää olla selvitys siitä, miten luvanhaltija ja omavalvontasuunnitelman toteuttamisesta vastaava henkilö seuraavat omavalvontasuunnitelman ja henkilökunnalle annettujen määräysten noudattamista. **Suunnitelmaan pitää sisällyttää myös selvitys siitä, miten henkilökunnan alkoholilain mukainen osaaminen varmistetaan ja miten henkilökunnan koulutusta ja osaamista koskeva kirjanpito on järjestetty.** (StmA 1 §.)

Omavalvontasuunnitelma saadaan tarvittaessa yhdistää elintarvikelain ja tupakkalain (549/2016) mukaiseen omavalvontasuunnitelmaan ja se voidaan laatia myös sähköisesti (AlkoL 56 §).

Lupa- ja valvontavirasto on laatinut omavalvontasuunnitelman tekemistä varten lomakepohjan, jonka huolellisella täyttämisellä ja päivittämisellä luvanhaltija voi toteuttaa omavalvontasuunnitelmalle asetetut velvoitteet.

Anniskelun omavalvontasuunnitelmapohja löytyy Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilta sekä alkoholielinkeinorekisterin sähköisestä asioinnista Allusta anniskelulupahakemusten yhteydestä.

4.2 Viranomaisvalvonta

Lupa- ja valvontavirasto valvoo alkoholijuomien vähittäismyyntiä, toimitusta, anniskelua, markkinointia ja rajat ylittävää etämyyntiä koko maassa sekä ilmailulaissa (864/2014) ja merilaissa (674/1994) tarkoitetuilla aluksilla, joilla on Suomen kansallisuus (AlkoL 60 §). Ahvenanmaan maakunnassa alkoholijuomien anniskelua valvoo Ahvenanmaan ympäristö- ja terveydensuojeluviranomainen ja alkoholijuomien vähittäismyyntiä, toimitusta ja markkinointia Ahvenanmaan valtionvirasto.

Alkoholilaki edellyttää lupahallinnon ja ohjauksen sekä valvonnan toteutumiseksi laajaa virka-apu- ja sidosryhmäyhteistyötä. Alkoholista aiheutuvien haittojen ehkäisemiseksi ja harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjumiseksi yhteistyötä on tehostettu vero-, ulosotto-, tulli-, poliisi-työsuojelu-, elintarvikevalvonta- ja terveydensuojeluviranomaisten kanssa.

Valvontaviranomaiset saavat tarkastaa luvanhaltijan tiloja, toimintaa ja asiakirjoja sekä alkoholipitoisen aineen kuljetuksia. Valvontaviranomaisten edustajille on turvattava esteetön pääsy valvottaviin tiloihin ja asiakirjoihin, oikeus tallentaa valvonnassa tarvittavia tietoja ja oikeus saada korvauksetta valvontaa varten tarvittavat näytteet. (AlkoL 62 §.)

Viranomaiset valvovat anniskelupaikkoja suunnitelmallisesti ja usein viranomaisyhteistyönä. **Valvontakäyntejä tehdään sekä ennalta sovitusti että yllätyksellisesti.** Ennalta sovitusti tehdään myös etätarkastuksia, joiden avulla pyritään muun muassa tukemaan luvanhaltijaa omavalvonnan suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Valvontakäynnillä alkoholitarkastaja pyrkii toimimaan siten, etteivät asiakkaat ja normaali ravintolatyöskentely tarpeettomasti häiriintyisi. **Tarkastaja esittäytyy luvanhaltijan edustajalle näyttämällä hänelle virkakorttinsa.** Tarkastus sujuu ongelmitta, kun luvanhaltijan edustaja ja henkilökunta toimivat tarkastajan kanssa hyvässä yhteistyössä. Lieveilmiöiden välttämiseksi ei ole esimerkiksi tarkoituksenmukaista ilmoittaa asiakkaille, että paikalla on tarkastaja.

Tarkastaja keskustelee luvanhaltijan edustajan kanssa anniskelupaikassa mahdollisesti havaitsemistaan seikoista. Tarkastaja tuo esiin mahdolliset rikkomukset ja epäkohdat sekä kehittämiskohteet ja ohjeistukset. **Tarkastaja tekee valvontakäynnistä aina tarkastuspöytäkirjan, ja toimittaa sen sähköpostitse luvanhaltijalle tai tämän edustajalle.**

Poliisi voi kieltää alkoholijuomien myynnin enintään meneillään olevan anniskeluajan ajaksi, jos anniskelupaikan henkilökunta ei kykene säilyttämään järjestystä anniskelupaikassa, asiakaspaikkamäärää koskevia rakentamis-, turvallisuus- tai anniskelumääräyksiä on merkittävästi rikottu tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistaminen alueella sitä edellyttää. Kiellosta on ilmoitettava lupaviranomaiselle. (AlkoL 67 §.)

Poliisilla on käytössä sähköinen tarkastusilmoitus, jolla poliisi voi saattaa anniskelupaikoissa havaitut rikkomukset ja epäkohdat välittömästi Lupa- ja valvontaviraston tietoon mahdollisia alkoholilain mukaisia jatkotoimenpiteitä varten. **Lisäksi esimerkiksi tarjoilija, joka on myynyt alkoholijuomia alaikäiselle tai henkilölle, jonka päihtymys on selvästi**

havaittavissa, voi saada rikosoikeudellisen seuraamuksen kuten sakon.

4.3 Seuraamukset anniskelusäännösten rikkomisesta

Viranomaisvalvonnan lähtökohtana on ohjata ja neuvoa, mutta selkeissä rikkomustapauksissa luvanhaltijan toimintaan puututaan alkoholilain mukaisten seuraamusten muodossa. **Myös toistuvat lievemmät puutteet ja rikkomukset ovat peruste huomautuksen antamiselle tai seuraamusmaksun määräämiselle. Vakavimmissa tapauksissa lupa voidaan perua määräajaksi tai pysyvästi.** Mikäli luvanhaltija ei omavalvonnalla kykene pääsemään alkoholilain noudattamisessa kehotuksista huolimatta tyydyttävälle tasolle, voidaan lupaan myös asettaa ehtoja tai rajoituksia.

Valvontaviranomainen voi kieltää luvanhaltijaa jatkamasta alkoholilaissa tarkoitettua elinkeinotoimintaa siltä osin kuin se on olennaisesti hyvän tavan vastaista eikä kyseistä toimintaa ole korjattu tai lopetettu asetetussa kohtuullisessa määräajassa valvontaviranomaisen kehotuksesta huolimatta (AlkoL 4

ja 68 §:t). Kieltoa voidaan tehostaa uhkasakolla (AlkoL 70 §).

Valvontaviranomainen voi määrätä luvanhaltijan tai ilmoitusvelvollisen maksamaan vähintään 300 euron ja enintään 1 000 euron seuraamusmaksun, jos anniskelussa on rikottu anniskelua koskevia säännöksiä tai saadun luvan tai hyväksynnän ehtoja tai rajoituksia taikka laiminlyöty säädettyjä velvollisuuksia. Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös, jos anniskelupaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä on esiintynyt järjestyshäiriöitä, jotka johtuvat omavalvontasuunnitelman puutteellisuudesta tai sen noudattamatta jättämisestä. (AlkoL 71 §.)

Seuraamusmaksun suuruutta arvioitaessa otetaan huomioon menettelyn laatu, vahingollisuus ja toistuvuus. Seuraamusmaksua ei määrätä, jos menettelyä on pidettävä vähäisenä tai jos maksun määrääminen on menettelyn laatu, toistuvuus, suunnitelmallisuus, omavalvontasuunnitelman noudattaminen ja muut olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta. Luvanhaltijalle voidaan tällöin antaa huomautus, jos siihen on aihetta. (AlkoL 71 §.)

Valvontaviranomainen voi peruuttaa luvan määräajaksi, jos toiminnanharjoittaja huomautuksen antamisen tai seuraamusmaksun määräämisen jälkeen jatkaa velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä ja menettelyä on pidettävä olennaisena. Lupa voidaan peruuttaa määräajaksi myös, jos toiminnanharjoittaja rikkoo alkoholilaissa säädettyjä olennaisia velvollisuuksiaan tavalla, joka osoittaa ilmeistä piittaamattomuutta omavalvontaan liittyviä velvollisuuksia kohtaan. Määräajan pituudesta määrättäessä otetaan huomioon erityisesti peruuttamisen perusteena olevan toiminnan vakavuus ja teko-olosuhteet. (AlkoL 72 §.)

Valvontaviranomainen voi peruuttaa alkoholilain mukaisen luvan tai hyväksymisen pysyvästi, jos toiminnanharjoittaja seuraamusmaksun määräämisen tai määräaikaisen luvan peruuttamisen jälkeen jatkaa velvollisuutensa rikkomista tai laiminlyöntiä tahallisesti ja menettely on ollut myös kokonaisuutena arvostellen törkeää. Lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa pysyvästi myös, jos toiminnanharjoittaja rikkoo alkoholilakia vakavaa vaaraa ihmisten terveydelle aiheuttavalla teolla tai laiminlyönnillä ja menettely on ollut kokonaisuutena arvostellen törkeää. (AlkoL 72 §.)

Lupa tai hyväksyminen voidaan peruuttaa pysyvästi myös, jos luvan tai hyväksymisen edellytykset eivät ole voimassa, eikä tilannetta ole korjattu asetetussa määräajassa (AlkoL 72 §).

4.4 Seuraamukset markkinointisäännösten rikkomisesta

Alkoholilain 68–70 §:ssä säädetään markkinointirikkomusten seuraamuksista. Sanktiot voidaan kohdistaa sekä markkinoinnin tilaajaan että toimeenpanijaan sekä näiden palveluksessa olevaan.

Havaitessaan alkoholilain markkinointisäännösten vastaista toimintaa tai epäkohtia Lupa- ja valvontavirasto voi antaa vapaamuotoista ohjausta toiminnan korjaamiseksi.

Jos ohjaus ei riitä lainvastaisen toiminnan lopettamiseksi, voi Lupa- ja valvontavirasto kieltää markkinointitoimen tilaajaa tai toimeenpanijaa sekä näiden palveluksessa olevaa jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista toimintaa. Kieltoa voidaan tehostaa uhkasakolla.

Alkoholilain vastaisesta mainonnasta voi seurata myös rikosoikeudellisia rangaistusseuraamuksia. Tarkempia tietoja alkoholijuomien markkinoinnin valvonnasta ja

siihen liittyvistä seuraamuksista voi lukea muun muassa Lupa- ja valvontaviraston alkoholijuomien markkinointia koskevan ohjeen luvusta 1.2 Alkoholijuomien markkinoinnin valvonta.

5 Anniskeluluvan hakeminen

Anniskelulupa voidaan myöntää luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle (AlkoL 12 §). Anniskelulupa myönnetään toistaiseksi voimassa olevana tai määräaikaisena (AlkoL 9 §).

Anniskelulupa on elinkeinonharjoittaja- ja anniskelupaikkakohtainen (AlkoL 10 ja 18 §:t). **Anniskelulupa voidaan myöntää myös hakijalle, jolla ei ole anniskelupaikkaa, jos anniskelua on tarkoitus harjoittaa ilmoituksella ennakkoon hyväksytyn anniskelupaikan anniskelualueella** (AlkoL 19 ja 20 §:t).

Alkoholijuomien anniskeluluvan myöntää hakemuksesta Lupa- ja valvontavirasto (AlkoL 7 §). Ahvenanmaalle anniskeluluvan myöntää Ahvenanmaan ympäristö- ja terveydensuojeluviranomainen.

Anniskelu ulkomaanliikenteen vesi- tai ilma-aluksessa tai ulkomaanliikenteeseen käytettävällä lentoasema-alueella, jonne vain matkustajat pääsevät lentolipun esittämällä, on mahdollista tekemällä anniskelutoiminnasta ilmoitus Lupa- ja valvontavirastolle (AlkoL 47 ja 48 §:t).

Anniskelulupahakemus on syytä panna vireille riittävän aikaisin ennen ravintolan avaamista tai elinkeinonharjoittajan vaihtumista, sillä anniskelu ilman lupaa tai edelliselle yrittäjälle myönnetyllä luvalla on lainvastaista. Anniskelulupa myönnetään vasta, kun hakijan ja anniskelualueiden on todettu täyttävän luvan saamisen edellytykset ja hakija on laatinut omavalvontasuunnitelman.

Lupahakemus pitää tehdä Lupa- ja valvontaviraston vahvistamalle lomakkeelle. Anniskelun lupa- ja ilmoitusasiat tehdään sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Sähköisen asioinnin käyttäminen edellyttää Y-tunnusta. Henkilöllä, joka asioi yrityksen puolesta, pitää olla yrityksen nimenkirjoitusoikeus tai nimenkirjoitusoikeudellisen henkilön antama valtuutus asioida yrityksen puolesta. Valtuutuksen voi antaa suomi.fi-palvelussa. Sähköinen asiointi ei ole käytössä Ahvenanmaan anniskelu- ja vähittäismyyntilupa-asioissa.

Sähköisistä lomakkeista selviävät hakemukseen liitettävät asiakirjat. Lomakkeet on laadittu siten, että niihin täytettävät tiedot ja liitteet kattavat alkoholilain

täytäntöönpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen (151/2018) mukaiset vaatimukset hakemuksiin ja ilmoituksiin liitettävistä tiedoista.

Lupaviranomainen pyytää tarvittaessa asiassa lausunnon poliisilta ja kunnalta. Tarvittaessa varataan vaikutusmahdollisuus anniskelupaikan lähiympäristölle. Lausuntoja tai selvityksiä voidaan pyytää myös muilta tarpeellisiksi katsotuilta tahoilta. (AlkoL 21 §.)

Lupahakemukseen on liitettävä luvan myöntämisen edellytysten arvioimiseksi tarpeellinen selvitys hakijasta, toiminnasta, sen vaikutuksista ja muista merkityksellisistä seikoista, joka ei jo ole lupaviranomaisen käytössä (AlkoL 8 §).

Elinkeinonharjoittaja, jolle on jo myönnetty anniskelulupa johonkin paikkaan, ei voi aloittaa alkoholijuomien anniskelua uudessa liikepaikassa ennen kuin hän on saanut anniskeluluvan myös kyseiseen uuteen liikepaikkaan. Jos anniskeluluvan saanut elinkeinonharjoittaja luovuttaa anniskelupaikan toiselle, joka jatkaa siinä liiketoimintaa, ei uusi elinkeinonharjoittaja saa anniskella alkoholijuomia kyseessä olevassa anniskelupaikassa ennen kuin

lupaviranomainen on hakemuksesta myöntänyt hänelle anniskeluluvan.

Alkoholin luvatonta myyntiä ja välittämistä koskevat rangaistussäännökset ovat rikoslain 50 a luvussa. Se, joka myy, välittää tai muutoin toiselle luovuttaa alkoholijuomaa alkoholilain vastaisesti, voidaan tuomita alkoholirikoksesta sakkoon tai vankeuteen. Rikoksen tuottama taloudellinen hyöty on tuomittava menetetyksi niin kuin rikoslaissa on säädetty.

5.1 Hakijaa koskevat vaatimukset

Elinkeinonharjoittajan pitää huolehtia lakisääteisistä velvoitteistaan. Nämä velvoitteet tarkoittavat sekä alkoholilain säännösten noudattamista että esimerkiksi verojen ja muiden julkisten maksujen suorittamista ajallaan. Erityisesti anniskelutoiminnan rakenteellisena ongelmana on paikoin ollut, että liiketoimintaa harjoitetaan siten, että veroja ja muita velvoitteita ei ole tarkoituskaan kattaa alkoholijuomien alhaisella hinnoittelulla. Tällaiseen toimintaan ja toisaalta myös taloudellisissa vaikeuksissa olevaan elinkeinotoimintaan voi helposti liittyä myös välinpitämättömyyttä alkoholilain noudattamiseen.

Anniskelulupa on myönnettävä elinkeinotoimintalain (565/2023) 2 §:n 1 momentissa tai 3 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetulle luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, jolla on alkoholilaissa säädetyt hakijaan liittyvät ja toiminnan harjoittamiseen tarvittavat edellytykset (AlkoL 12 §).

Luvan myöntämisen edellytyksenä on luonnolliselle henkilölle, että:

- hakija on täysi-ikäinen, hänen toimintakelpoisuuttaan ei ole holhoustoimesta annetun lain (442/1999) 18 §:n nojalla rajoitettu eikä hänelle ole mainitun lain 8 §:n 1 momentin nojalla määrätty edunvalvojaa
- hakija ei ole konkurssissa ja hän kykenee varallisuutensa puolesta huolehtimaan toiminnasta ja lakisääteisten velvollisuuksiensa täyttämisestä
- hakija tunnetaan luotettavaksi ja hän on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva (AlkoL 13 §).

Luvan myöntämisen edellytyksenä on oikeushenkilölle, että:

- hakija ei ole konkurssissa ja se kykenee varallisuutensa puolesta huolehtimaan toiminnasta ja lakisääteisten

velvollisuuksiensa täyttämisestä

- sen hallintoelimiin kuuluvat henkilöt ja toimitusjohtaja sekä avoimessa yhtiössä yhtiömiehet ja kommandiittiyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet täyttävät edellä mainitut luonnollista henkilöä koskevat edellytykset (AlkoL 13 §).

Luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty edellä tarkoitetulla tavalla, jos hakijan tai henkilön aikaisempi toiminta osoittaa kokonaisuutena hakijan tai henkilön ilmeisen sopimattomaksi harjoittamaan alkoholilain mukaista elinkeinotoimintaa (AlkoL 13 §).

Tällaisena aikaisempana toimintana pidetään sitä, että:

- hakija tai henkilö on huomattavissa määrin tai toistuvasti laiminlyönyt verojen tai muiden julkisten maksujen suorittamisen taikka henkilö on käyttänyt määräysvaltaa oikeushenkilössä, joka on vastaavalla tavalla laiminlyönyt verojen tai muiden julkisten maksujen suorittamisen
- hakija tai henkilö on ulosmittauksen tai muun selvityksen mukaan muutoin kuin tilapäisesti kykenemätön vastaamaan veloistaan

- hakijalta tai henkilöltä on viimeksi kuluneen viiden vuoden aikana peruutettu pysyvästi alkoholilain mukainen lupa, taikka henkilö on käyttänyt määräysvaltaa oikeushenkilössä, jolta on saman ajan kuluessa peruutettu pysyvästi alkoholilain mukainen lupa
- henkilö on viimeksi kuluneiden viiden vuoden aikana tuomittu rangaistukseen tahallisesta elinkeinotoiminnan harjoittamiseen liittyvästä rikoksesta, josta voi seurata vankeutta
- henkilön voidaan päihtyneenä tehtyjen rikosten tai rikkomusten taikka päihtymyksen vuoksi tehtyjen poliisilain (872/2011) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen kiinniottamisten perusteella katsoa käyttävän väärin päihdyttäviä aineita (AlkoL 13 §).

Luvan myöntämisen edellytykset voidaan arvioida tosiasiallisten olosuhteiden mukaisesti, jos hakemuksesta tai olosuhteista muutoin käy selvästi ilmi, että hakijan toimintaa johtaa tai sen hallintoa hoitaa muu kuin aikaisemmin mainittu henkilö ja menettelyyn liittyvät järjestelyt on esitetty tosiasiallisten olosuhteiden vastaisesti luvan myöntämisen edellytyksistä annettujen säännösten kiertämiseksi (AlkoL 13 §).

Kokonaisarvioinnin vaatimuksen mukaisesti lupahakemusta ei voida hylätä esimerkiksi pelkästään sillä perusteella, että hakijan aikaisemmassa yritystoiminnassa on laiminlyöty verojen maksamista. Lisäedellytyksenä kielteisen päätöksen tekemiselle on, että toiminta osoittaa hakijan ilmeisen sopimattomaksi harjoittamaan luvanvaraista toimintaa.

Luvanhaltijaa koskevien edellytysten pitää olla voimassa myös luvan myöntämisen jälkeen. Edellytysten puuttuminen voi johtaa luvan pysyvään peruuttamiseen muuttuneiden olosuhteiden vuoksi (AlkoL 72 §).

Perusteilla olevan osakeyhtiön, avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön, osuuskunnan tai yhdistyksen nimiin anniskelulupaa ei voida myöntää, koska nämä ovat oikeustoimikelpoisia vasta rekisteröinnin jälkeen.

5.2 Määräaikainen anniskelulupa

Anniskelulupa myönnetään pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevana. Määräajaksi anniskelulupa myönnetään, jos hakija on hakenut määräaikaista lupaa tai jos toiminta on luonteeltaan määräaikaista. Lupaviranomainen voi myös katsoa perustellusta syystä, että lupa on myönnettävä enintään yhden vuoden ajaksi

hakijan tai luvanvaraisen toiminnan edellytysten tai toiminnan vaikutusten seuraamiseksi. (AlkoL 9 §.)

Peruste määräaikaisen luvan myöntämiseen ja seurantaan voi olla esimerkiksi luvanhaltijan huomattava verovelka, jota hän lyhentää maksusuunnitelman mukaisesti. Maksusuunnitelmaa noudattamalla puutteet taloudellisissa edellytyksissä voivat korjaantua. Määräaikaisen luvan myöntäminen voi olla perusteltua myös luvanhaltijan luotettavuuden seuraamiseksi. Syynä tähän voi olla esimerkiksi, että luvanhakija on aikaisemmin syyllistynyt rikoksiin, jotka lupaviranomaisen pitää ottaa huomioon lupaharkinnassa, tai hänellä epäillään perustellusti olevan päihdeongelma.

Jos samassa paikassa aikaisemmin harjoitetusta anniskelutoiminnasta on aiheutunut häiriöitä ja haittaa ympäristölle tai yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle, voidaan anniskelulupa myöntää toiminnan vaikutusten seuraamiseksi määräaikaisena.

Tapahtumia kuten festivaaleja varten voidaan hakea määräaikaista anniskelulupaa. **Tilaisuuksissa voidaan anniskella myös ilmoituksella, mutta se edellyttää, että lupaviranomainen on hyväksynyt anniskelualueen**

alueen omistajan tai haltijan hakemuksesta ja että anniskelutoimijalla on voimassa oleva anniskelulupa.

5.3 Anniskelupaikkaa koskevat vaatimukset

Ennen anniskelun aloittamista on haettava ja saatava anniskelulupa siihen huoneistoon tai paikkaan, jossa anniskelutoimintaa on tarkoitus harjoittaa (AlkoL 5 ja 18 §:t). **Lupa on yritys- ja toimipaikkakohtainen. Jos ravintola muuttaa uuteen osoitteeseen tai yrityksen Y-tunnus vaihtuu, on haettava uusi anniskelulupa.**

Alkoholijuomien anniskelulupa koskee anniskelupaikan anniskelualuetta ja se myönnetään majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettua ravitsemistoimintaa harjoittavalle hakijalle, jos:

- **hyväksyttävä anniskelualue on kooltaan ja rakenteiltaan sellainen, että se on viranomaisten ja luvanhaltijan valvottavissa**
- **hakija on laatinut alkoholilain 56 §:ssä tarkoitetun omavalvontasuunnitelman** (AlkoL 18 §).

Anniskelualueella tarkoitetaan aluetta, jolla asiakkaat saavat nauttia alkoholijuomia. Anniskelupaikalla puolestaan tarkoitetaan anniskelualueen tai anniskelualueiden sekä muiden tilojen kuten keittiön, wc-tilojen ja varastojen muodostamaa kokonaisuutta.

Anniskelulupa voidaan myöntää myös majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa tarkoitetulle matkustajalle tapahtuvaan anniskeluun majoitushuoneessa sekä suljetuille seurueille tapahtuvaan anniskeluun luvanhaltijan kokoustilassa tai vastaavalla alueella kuten esimerkiksi saunatiloissa. Näissä tiloissa ei edellytetä niiden luonteen vuoksi varsinaista valvontaa. (AlkoL 19 §.)

Jos anniskelulupaa haetaan liikkuvaan kulkuneuvoon, hakemuksessa on esitettävä selkeä reitti, jolla anniskelu tapahtuu. Jos kulkuneuvossa halutaan anniskella myös paikallaan ollessa, kyseiset paikat pitää määritellä hakemuksessa ja lupapäätöksessä. Liikennevälineen kuljettaja ei voi toimia ainoana anniskelua valvovana henkilönä. Näistä syistä anniskelulupia ei ole myönnetty esimerkiksi takseihin.

Anniskelupaikassa saa luvanhaltijan lisäksi toimia omaan lukuunsa esimerkiksi ruokaa tarjoilevia muita

liikkeenharjoittajia. Anniskelulupa voidaan myöntää myös muun liiketoiminnan kuten esimerkiksi parturi-kampaamon yhteyteen.

Anniskelupaikan tilojen hyväksymiseen ja käyttämiseen liittyviä säännöksiä on erityisesti rakentamista, palo- ja pelastustointa, terveydensuojelua, elintarvikkeiden myyntiä ja hygieniaa sekä majoitus- ja ravitsemisliikkeitä koskevassa lainsäädännössä. Huoneiston käyttötarkoitukseen liittyviä määräyksiä voi olla myös kiinteistöyhtiön yhtiöjärjestyksessä. Sekä muun lainsäädännön mukaiset että yksityisoikeudelliset vaatimukset eri tilojen käytölle ovat voimassa alkoholilainsäädännöstä riippumatta. Vaikka alkoholilupaviranomainen ei tutki edellä mainittuja seikkoja luvan myöntämisen yhteydessä, pitää toiminnassa noudattaa myös muuta voimassa olevaa lainsäädäntöä ja yksityisoikeudellisia sopimuksia.

Kahdelle tai useammalle hakijalle saadaan myöntää lupa anniskeluun yhdellä anniskelualueella samanaikaisesti, jos yksi hakija ilmoittaa vastaavansa alueen valvonnasta (AlkoL 19 §). **Useampi anniskelija saa anniskella yhteisellä anniskelualueella samanaikaisesti vain, jos kaikki anniskelualueelle**

anniskelemaan tulevat ovat hakeneet siihen lupaa ja lupaviranomainen on sen myöntänyt. Tällaisella yhteisellä anniskelualueella ei kuitenkaan voi jatkaa anniskelua kello 1.30 jälkeen (AlkoL 44 §).

Luvan yhteiseen anniskelualueeseen voi hakea ajallisesti rajattuna siten, että anniskelualue on yhteinen vain enintään kello 1.30 asti ja sen jälkeen vain yhden anniskeluluvanhaltijan käytössä. Tällöin tämä anniskeluluvanhaltija voi jatkaa anniskelua kyseisellä alueella kello 1.30 jälkeenkin anniskelun jatkoaikaa koskevien säännösten mukaisesti. On myös mahdollista myöntää lupa anniskeluun useammalle toimijalle samalla alueella eri aikaan, jos lupaehdoilla voidaan varmistaa valvonnan toteutuminen. (AlkoL 18 ja 22 §:t.)

Lupaviranomainen voi anniskelualueen hyväksyessään sallia, että asiakkaat kuljettavat alkoholijuomia saman anniskelupaikan anniskelualueelta toiselle luvanhaltijan omavalvontasuunnitelmassa hyväksymällä tavalla (AlkoL 36 §). **Tällainen tilanne on esimerkiksi se, kun ravintolan ja sen ulkotarjoilualueen välillä on anniskelualueeseen kuulumaton jalkakäytävä.** Hyväksymisen asiakkaiden

alkoholijuomien kuljettamiselle voi hakea myös jo voimassa olevaan anniskelulupaan. **Luvanhaltijan täytyy omavalvontasuunnitelmassa selvittää, millainen on anniskelupaikan toimintatapa juomien kuljettamisessa anniskelualueelta toiselle ja siihen liittyvä asiakkaiden ohjaus ja valvonta.**

Anniskelualueeksi ei saa hyväksyä urheilu-, liikunta-, musiikki- tai muun niihin verrattavan tapahtuman yleistä katsomotilaa. Anniskelualueeksi voidaan kuitenkin hyväksyä katsomotila edellä tarkoitetuissa tapahtumissa, jos se on varattu yksinomaan 18 vuotta täyttäneille asiakkaille. (AlkoL 18 §.) **Lupaviranomainen voi hyväksyä yleisen katsomotilan tai sen osan anniskelualueeksi ja rajoittaa hyväksynnän voimassaolon lupaehdolla vain sellaisiin aikoihin tai tapahtumiin, kun kyseinen anniskelualue on varattu vain täysi-ikäisille asiakkaille** (AlkoL 22 §).

Lupaviranomainen saa määrätä anniskelulupaan tai anniskelupaikan hyväksyntään anniskelualueeseen liittyviä ehtoja ja rajoituksia valvonnan turvaamiseksi, jos:

- anniskelu tapahtuisi pääosin lapsille tai nuorille tarkoitettujen tai heidän käyttämiensä tilojen yhteydessä tai välittömässä läheisyydessä tai paikassa,

jossa elinkeinotoiminnan on katsottava kohdistuvan pääosin lapsiin ja nuoriin

- anniskelu tapahtuisi urheilutapahtumassa tai tilaisuudessa, joka on luonteeltaan perhetapahtuma tai johon muuten osallistuu runsaasti lapsia ja nuoria (AlkoL 22 §).

Lupaviranomainen saa määrätä anniskelulupaan tai anniskelupaikan hyväksyntään ehtoja ja rajoituksia myös paikan sijainnin, toiminnan erityisen luonteen tai toiminnassa esille tulleiden muiden erityisten olosuhteiden vuoksi. Ehtoja tai rajoituksia voi asettaa, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi. (AlkoL 22 §.)

Edellä tarkoitetut ehdot ja rajoitukset on mitoitettava siten, että ne eivät estä eivätkä kohtuuttomasti vaikeuta luvanhaltijan ravitsemistoiminnan harjoittamista. Jos ehtoja ja rajoituksia asetetaan luvanhaltijan käynnissä olevaan toimintaan, ne saadaan määrätä tulemaan voimaan aikaisintaan 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksiannosta. Lupaviranomaisen on luvanhaltijan

hakemuksesta muutettava lupaan liitettyjä ehtoja ja rajoituksia tai poistettava ne viipymättä, jos toiminnan luonne tai muut erityiset olosuhteet ovat muuttuneet siten, etteivät ne enää ole välttämättömiä. (AlkoL 22 §.)

5.4 Anniskeluajan jatkaminen

Anniskelua saa jatkaa anniskelupaikan sisätilassa kello 1.30:n jälkeen enintään kello 4:ään lupaviranomaiselle tehdyn kirjallisen ilmoituksen perusteella (jatkoaikailmoitus). Ilmoitus pitää toimittaa vähintään kolme viikkoa ennen suunnitellun jatkoajan käyttöönottoa. Ilmoituksessa on annettava jatkoaika-anniskelun kestoa ja ajankohtia koskevat sekä anniskelutoiminnasta aiheutuvien vaikutusten arviointia varten tarpeelliset tiedot. (AlkoL 44 §.)

Lupaviranomainen toimittaa jatkoaikailmoituksen kunnan terveydensuojeluviranomaiselle terveydensuojelulaissa (763/1994) tarkoitettua käsittelyä varten (AlkoL 44 §).

Anniskelua saa jatkaa kello 4:ään ulkotilassa, jos lupaviranomainen on myöntänyt siihen luvan (jatkoaikalupa). Lupaa ei saa myöntää ulkotilaan, jos anniskelusta voi syntyä terveyshaittaa asuinympäristössä.

Jatkoaikaluvan voi saada myös anniskelun aloittamiseen aikaisintaan kello 7 luvanhaltijan majoituspaikan aamiaistarjoilun yhteydessä. (AlkoL 44 §.) Jatkoaikalupa voidaan perustellusta syystä myöntää vaikutusten seuraamiseksi myös määräaikaisena (AlkoL 9 §).

Anniskeluajan jatkamista koskevat ilmoitukset ja hakemukset tehdään sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Jatkoaika-asiat täytetään anniskeluluvan hakemisen yhteydessä lomakkeella Anniskelulupahakemus tai jo käynnissä olevaan toimintaan tekemällä muutoshakemus voimassa olevaan anniskelulupaan.

Anniskelua ei saa jatkaa kello 1.30:n jälkeen kahden tai useamman luvanhaltijan yhteisellä anniskelualueella (AlkoL 44 §). **Yhteistä anniskelualuetta koskevaan lupaan voidaan toimijoiden niin sopiessa kirjata, että anniskelualue on kello 1.30 jälkeen vain yhden anniskeluluvanhaltijan käytössä.** Käytännössä muiden anniskeluluvanhaltijoiden on lopetettava anniskelu viimeistään kello 0.30, jolloin heidän anniskelemiensa

juomien nauttiminen päättyy kello 1.30 mennessä. Tällöin anniskelualueelle voidaan ilmoittaa tai hakea jatkoaikaa.

Lupaviranomainen voi asettaa muun muassa henkilökunnan ja asiakaspaikkojen määrään, anniskeluaikaan ja meluhaittojen ehkäisyyn liittyviä ehtoja ja rajoituksia, jos ne ovat välttämättömiä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi. Lupaviranomainen saa kieltää anniskelun jatkamisen, jos terveydensuojeluviranomainen toteaa siitä aiheutuvan terveydensuojelulaissa tarkoitettua terveyshaittaa lähiympäristön asukkaille eikä haittaa voida ehkäistä luvanhaltijan toimenpiteillä. (AlkoL 22 ja 44 §:t.)

Kunnalla on oikeus tietyin edellytyksin kieltää anniskelun jatkaminen tai rajoittaa sitä. Kiellon tai rajoituksen edellytyksenä on, että yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle aiheutuu anniskelun jatkamisesta vähäistä suurempaa haittaa. Kielto tai rajoitus voi kohdistua sille kunnan alueelle, johon haitta kohdistuu. Kunnan päätös voi koskea kaikkia viikonpäiviä tai määrättyjä viikonpäiviä ja se voi olla voimassa toistaiseksi

tai määräajan. Päätös tulee voimaan aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi. (AlkoL 44 §.)

Jos anniskelua jatketaan anniskelupaikassa ilmoituksen tai luvan perusteella kello 1.30:n jälkeen, luvanhaltijalla on velvollisuus asettaa yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettuja järjestyksenvalvojia valvomaan järjestystä ja turvallisuutta anniskelupaikassa ja sen välittömässä läheisyydessä. Järjestyksenvalvojia pitää asettaa yksi jokaista alkavaa sataa asiakasta kohti, ja heidän täytyy hoitaa tehtäväänsä kello 1.30:stä asiakkaiden alkoholijuomien nauttimisen päättymiseen asti. (AlkoL 45 §.)

Lupaviranomainen voi pienentää järjestyksenvalvontavaatimusta tai poistaa sen kokonaan, jos luvanhaltija esittää jatkoaikailmoituksessa tai kirjallisessa hakemuksessa, että vaatimus on selvästi tarpeeton paikan toiminta-ajatuksen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Lupaviranomainen voi myös edellyttää edellä kerrotusta poiketen useampien järjestyksenvalvojien määräämistä, jos se on välttämätöntä. (AlkoL 45 §.)

5.5 Anniskelu tilaisuuksissa ja tapahtumissa

Tilaisuuksia ja tapahtumia varten voidaan hakea määräaikaista anniskelulupaa (AlkoL 9 ja 18 §:t). **Jos lupaviranomainen on hyväksynyt tilaisuuden järjestämispaikan anniskelupaikaksi sen omistajan tai haltijan hakemuksesta, anniskeluluvanhaltija voi anniskella siellä tehtyään lupaviranomaiselle ilmoituksen** (AlkoL 20 §). Yleensä määräaikainen anniskelulupa on tarkoituksenmukaisin toimintamalli yksittäisen anniskelutapahtuman järjestämiseksi.

5.5.1 Määräaikainen anniskelulupa tilaisuutta tai tapahtumaa varten

Määräaikaisen anniskeluluvan hakemiseen tilaisuuksia tai tapahtumia varten sovelletaan samoja menettelyjä kuin anniskeluluvan hakemiseen muutoinkin. Nämä menettelyt on kuvattu tarkemmin aikaisemmissa 5. luvun kappaleissa.

Määräaikaista anniskelulupaa haetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Asiointilomakkeista valitaan Anniskelulupahakemus.

5.5.2 Anniskelu ennakkoon hyväksytyssä anniskelupaikassa

Tapahtuma-, kokous- ja juhlatila ja vastaava alue voidaan tilan tai alueen omistajan tai haltijan hakemuksesta hyväksyä anniskelualueeksi samoin edellytyksin ja mahdollisin rajoituksin kuin anniskeluluvan anniskelualue.

Ennakkoon hyväksytty anniskelupaikka voi koostua useammasta anniskelualueesta. Anniskelualueella tarkoitetaan aluetta, jolla asiakkaat saavat nauttia anniskeltuja alkoholijuomia. Anniskelupaikalla puolestaan tarkoitetaan anniskelualueen tai anniskelualueiden muodostamaa kokonaisuutta.

Ennakkoon hyväksytyn anniskelupaikan anniskelualuetta koskevat anniskelun säännökset vain silloin, kun sillä on lupaviranomaiselle ilmoitettua anniskelutoimintaa.

Anniskelupaikan hyväksyntää tilaisuuksia ja tapahtumia varten haetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Asiointilomakkeista valitaan Anniskelupaikan hyväksyntähakemus.

Ennakkoon hyväksytyn anniskelupaikan anniskelualueella voi anniskelutoimintaa harjoittaa ilmoituksen perusteella sellainen toimija, jolla on voimassa oleva anniskelulupa. Anniskelulupa voidaan myöntää hakijalle, jolla ei ole anniskelupaikkaa, jos anniskelua on tarkoitus harjoittaa ennakkoon hyväksytyissä anniskelupaikoissa järjestettävissä tilaisuuksissa ja tapahtumissa. Myös anniskeluluvalla, joka on myönnetty anniskelupaikkaan, voidaan anniskella ennakkoon hyväksyttyjen anniskelupaikkojen anniskelualueilla. (AlkoL 19 ja 20 §:t.)

Anniskelulupaa ilman anniskelupaikkaa haetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Asiointilomakkeista valitaan Catering-anniskelulupahakemus.

Ennakkoon hyväksytyn anniskelupaikan anniskelualueella anniskeleminen edellyttää ilmoituksen tekemistä lupaviranomaiselle viimeistään kolme vuorokautta (72 tuntia) ennen tilaisuuden alkua (AlkoL 20 §). On kuitenkin otettava huomioon, että jos toiminta edellyttää esimerkiksi yhteistä anniskelualuetta tai jatkoaikaa koskevaa lupaa, näitä koskevat hakemukset on

saatettava vireille selvästi aiemmin, vähintään kuukautta ennen tilaisuutta.

Tilaisuus tai tapahtuma, jossa voidaan ilmoituksella anniskella, ei voi olla 30 vuorokautta pidempi. Jatkuva toiminta tai erilaisten pienten tapahtumien peräkkäinen järjestäminen ei ole yksi tilaisuus. Tilaisuudet pitää yksilöidä ilmoituksessa. Yhdellä anniskeluilmoituksella voi ilmoittaa anniskelusta useammassa laajuudeltaan ja sisällöltään samankaltaisessa tilaisuudessa samalla ennakkoon hyväksytyllä anniskelualueella, mutta enintään 30 vuorokauden ajalta (esimerkiksi ottelutapahtumat tai lavatanssi-illat).

Jos anniskelutilaisuudet liittyvät ennalta nimettyjen seurueiden matkailupalveluun ennakkoon hyväksytyn anniskelupaikan anniskelualueilla, yhdellä ilmoituksella voidaan esittää kaikki matkailijoille tarjolla ja käytössä olevat reitit enintään vuodeksi kerrallaan (AlkoL 20 §). **Tällaiseksi matkailupalveluksi lainsäätäjä on katsonut pääasiassa luonnossa tapahtuvat ennalta suunniteltuja reittejä etenevät erilaiset elämys-, eräretkeily- ja safaripalvelut.**

Anniskelutoimintaa koskevat pääsääntöisesti samat säännökset kuin kiinteässä anniskelupaikassa.

Anniskelutoimintaa varten on oltava omavalvontasuunnitelma. Omavalvontasuunnitelma sekä anniskelualueen hyväksyminen on pidettävä suunnitelmaa toteuttavan henkilökunnan ja valvontaviranomaisten saatavilla (StmA 1 §).

Jokaisella hyväksytyn anniskelupaikan anniskelualueella voi ilmoittaa toimivansa eri anniskeluluvanhaltija samaan aikaan ilman yhteistä anniskelualuetta koskevan luvan hakemista. Samalla anniskelualueella samaan aikaan anniskeleminen edellyttää kuitenkin yhteistä anniskelualuetta koskevan luvan hakemista. **Kahdelle tai useammalle hakijalle saadaan myöntää lupa anniskeluun yhdellä anniskelualueella samanaikaisesti, jos yksi hakija ilmoittaa vastaavansa alueen valvonnasta** (AlkoL 19 §).

Mikäli ennakkoon hyväksytyn anniskelupaikan sisätilassa halutaan jatkaa anniskeluaikaa kello 1.30 jälkeen, pitää anniskeluluvalla alueelle toimimaan tulevan tehdä tästä ilmoitus vähintään kolme viikkoa ennen tilaisuutta tai tapahtumaa lupaviranomaiselle. Anniskeluajan jatkaminen ulkotiloissa kello 1.30 jälkeen edellyttää jatkoaikalupaa. Ilmoitus anniskelusta hyväksytyn anniskelupaikan anniskelualueella sekä siihen liittyvät

muut tapahtuman lupa- ja ilmoitusasiat tehdään sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Asiointilomakkeista valitaan Ilmoitus anniskelusta hyväksytyssä anniskelupaikassa.

5.6 Anniskelupaikan vähittäismyyntilupa

Anniskelupaikan sisätiloihin voi saada vähittäismyyntiluvan, jolla saa myydä asiakkaille mukaan otettavaksi anniskelussa olevia käymisteitse valmistettuja enintään 8 % ja muulla tavoin valmistettuja enintään 5,5 % alkoholijuomia. Vähittäismyynnissä anniskelupaikasta pitää noudattaa samoja säännöksiä kuin muussakin alkoholijuomien vähittäismyynnissä. Anniskelupaikan yhteyteen voi saada myös tilaviinin tai käsityöläisoluen vähittäismyyntiluvan, mikäli täyttää luvan saamisen edellytykset. (AlkoL 17 §.)

Määräaikaisen anniskeluluvan tai ennakkoon hyväksytyn anniskelualueen yhteyteen vähittäismyyntilupa saadaan myöntää vain sellaiseen useiden alkoholijuomien valmistajien esittelytilaisuuteen, jonka tarkoituksena on esitellä tuotteita kuluttajille. (AlkoL 17 ja 20 §:t.)

Vähittäismyyntiluvassa voidaan hyväksyä rakentamislaissa tarkoitetussa rakennuskohteessa sijaitsevia noutopisteitä, joista alkoholijuomia saa luovuttaa toimitukseen (AlkoL 17 §). Noutopisteeksi voidaan hyväksyä esimerkiksi varastorakennus, jonka lastauslaiturilta alkoholijuomia luovutetaan toimitukseen.

Alkoholijuomien toimituksen noutopistettä voi hakea 3.11.2026 alkaen. Vähittäismyyntipaikasta tai vähittäismyyntiluvassa hyväksytystä alkoholijuomien toimituksen noutopisteestä voidaan toimittaa alkoholijuomia asiakkaalle 3.1.2027 alkaen alkoholijuomien toimitusluvalla.

Vähittäismyyntilupaa anniskelun yhteyteen ja alkoholijuomien toimituksen noutopistettä haetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Vähittäismyyntilupaa ja alkoholijuomien toimituksen noutopistettä haetaan anniskeluluvan hakemisen yhteydessä lomakkeella Anniskelulupahakemus tai jo käynnissä olevaan toimintaan tekemällä muutoshakemus voimassa olevaan anniskelulupaan.

Ennakkoon hyväksytyn anniskelupaikan anniskelualueella tapahtuvaan toimintaan liittyvä

vähittäismyyntihakemus tehdään Allussa lomakkeella Ilmoitus anniskelusta hyväksytyssä anniskelupaikassa samassa yhteydessä, kun anniskelusta tilaisuudessa tai tapahtumassa ilmoitetaan.

Lupaviranomainen saa asettaa vähittäismyynnin kassa- ja myyntijärjestelyjä koskevia lupamääräyksiä, jos paikan sijaintiin tai toimintaan liittyy erityisiä valvonnan tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden riskejä tai jos samassa toimipaikassa harjoitetaan myös anniskelua (AlkoL 17 §).

Lupaviranomainen voi rajoittaa anniskelupaikan vähittäismyynnin myyntiaikaa ja asiakkaille myytäviä myyntimääriä, jos se on välttämätöntä valvonnan turvaamiseksi anniskelupaikassa ja sen ympäristössä, järjestyshäiriöiden ja meluhaitan ehkäisemiseksi asuinympäristössä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden varmistamiseksi (AlkoL 22 §).

5.7 Keittiöalkoholin käyttölupa

Ravintola voi hakea lupaa keittiöalkoholin käyttämiseen ruoanvalmistuksessa. Keittiöalkoholin käyttöluvan myöntää Lupa- ja valvontavirasto. Luvan saaminen

edellyttää, että keittiöalkoholin tarve on perusteltua ja käyttöpaikka täyttää sille asetetut vaatimukset.

Keittiöalkoholin käyttölupaa haetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Lupaa haetaan lomakkeella Teollisuus- ja keittiöalkoholin käyttölupahakemus.

Hakemukseen on liitettävä selvitys alkoholin käyttötarkoituksesta ja vuotuisesta ostotarpeesta (alkoholilajit ja litrat lajeittain, ruokareseptit).

Keittiöalkoholin käytöstä ja varastosta on pidettävä kirjaa ja luvanhaltijan kirjanpidosta on kyettävä jälkikäteen selvittämään käytetyn alkoholin määrä ja laatu.

Keittiöalkoholin käyttöluvan hakeminen pienimuotoiseen ruoanvalmistukseen ei välttämättä kannata, sillä lupahakemuksen käsittelystä peritään maksu ja lisäksi luvanhaltijoilta peritään vuotuinen valvontamaksu.

5.8 Ilmoitus alkoholijuomien kaupallisesta maahantuonnista anniskelua varten

Anniskeluluvanhaltija saa tuoda maahan alkoholijuomia anniskelua varten tehtyään Lupa- ja valvontavirastolle

ilmoituksen toimimisestaan maahantuojana (AlkoL 29 §).

Ilmoituksen voi tehdä sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Asiointilomakkeista valitaan Anniskelun ja vähittäismyynnin maahantuonti-ilmoitus. Ilmoituksen käsittelystä peritään maksu ja ilmoituksen vastaanottamisesta toimitetaan kirje tietojen kirjautumisesta rekisteriin. Tämä kirje esitetään tullille maahantuonnin yhteydessä.

Alkoholijuoman maahantuoja vastaa kulutukseen luovuttamansa alkoholijuoman laadusta ja koostumuksesta. Maahantuoja vastaa myös siitä, että tuote ja sen päällysmerkinnät ja muu esittely ovat säännösten ja määräysten mukaisia. (AlkoL 30 §.) Lupa- ja valvontavirasto ohjaa ja valvoo tämän vastuun toteutumista. Pakkausmerkinnöissä on kiinnitettävä huomiota siihen, että pakolliset merkinnät, kuten yliherkkyyttä aiheuttavat ainesosat, pitää olla pakkauksissa merkittynä suomeksi ja ruotsiksi.

Maahantuojan on ilmoitettava kaikki maahantuomansa tuotteet alkoholielinkeinorekisteriin ennen niiden anniskelua. Lisäksi kaikki maahantuodut erät tulee raportoida kuukausittain Lupa- ja valvontavirastolle.

(StmA 9 §.) Ilmoitukset ja raportoinnit tehdään sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu.

Lisätietoja alkoholijuomien maahantuonnista löytyy Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilta.

Alkoholijuoma on maahantuotaessa ilmoitettava verotettavaksi. Alkoholijuoman maahantuontia pidetään laittomana, jos siitä ei ole suoritettu Suomessa alkoholiveroa.

5.9 Muutokset anniskelutoiminnassa

Jos luvanhaltija päättää muuttaa toimintansa luonnetta tai laajuutta oleellisesti siten, että sille myönnetty lupa ei enää kata muuttunutta toimintaa, luvanhaltijan täytyy hakea luvan muuttamista ennen muutoksen toteuttamista. Tämä koskee myös ilmoitukseen tai hyväksymiseen liittyvää muutosta. Muutosta ei saa toteuttaa ennen kuin lupaviranomainen on hyväksynyt luvan muuttamisen. (AlkoL 11 §.)

Luvanhaltijan täytyy liittää muutoshakemukseen luvan edellytysten arvioimiseksi tarpeellinen selvitys hakijasta, toiminnasta ja sen vaikutuksista sekä muista merkityksellisistä seikoista, jotka eivät jo ole

lupaviranomaisen käytössä. Lupaviranomainen voi vaatia tarpeellista lisäselvitystä luvan myöntämisen tai hyväksymisen edellytysten ja lupaa tai hyväksymistä koskevien määräysten, ehtojen ja rajoitusten tarpeellisuuden arvioimiseksi. Selvitystä voidaan vaatia tässä tarkoituksessa myös siitä muutokseen liittyvästä toiminnasta, joka säilyy ennallaan. (AlkoL 11 §.)

Jos luvanhaltija supistaa toimintaansa tai lopettaa sen muutoin kuin tilapäisesti, luvanhaltijan on ilmoitettava asiasta lupaviranomaiselle kuukauden kuluessa toiminnan supistamisesta tai lopettamisesta (AlkoL 11 §). Velvollisuus on säädetty, jotta alkoholielinkeinorekisterin tiedot pysyvät ajan tasalla. Velvollisuus ilmoittaa toiminnan lopettamisesta tai supistamisesta koskee vain pysyväisluonteisia muutoksia. Esimerkiksi kausiravintoloiden on edelleen halutessaan mahdollisuus pitää lupansa voimassa ympäri vuoden, eikä toiminnan kausittaisesta keskeytyksestä tarvitse ilmoittaa lupaviranomaiselle. Samoin anniskelun jatkoaika on mahdollista pitää voimassa, vaikka sitä ei jatkuvasti käytettäisikään.

Mikäli anniskelupaikan nimi tai muut tiedot muuttuvat, myös tästä on ilmoitettava lupaviranomaiselle. Tiedot

tallennetaan alkoholielinkeinorekisteriin, jonka oikeellisuus on tärkeää muun muassa tavarantoimitusten ja lupaviranomaisen tiedotteiden perille tulon kannalta. Anniskelualueen muutokset voivat koskea anniskelupaikan sisätiloja tai ulkotiloja. Muutokset voivat olla pysyviä tai määräaikaisia. Anniskelualuetta saadaan muuttaa luvanhaltijan ilmoituksen perusteella. Ulkotiloissa anniskelualuetta ei kuitenkaan saa laajentaa ilmoitusmenettelyllä. Ilmoitus anniskelualueen muutoksesta pitää toimittaa lupaviranomaiselle vähintään kolme viikkoa ennen muutoksen suunniteltua käyttöönottoa. Lupaviranomaisen tulee kahden viikon kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta ilmoittaa, jos muutos ei täytä anniskelualueen hyväksymiselle säädettyjä edellytyksiä. (AlkoL 18 §.)

Anniskelualuetta voidaan ulkoalueella laajentaa ja haluttaessa muutoinkin muuttaa tekemällä hakemus anniskeluvan muuttamiseksi. Tällöin muutoksen saa ottaa käyttöön, kun lupaviranomainen on sen hyväksynyt. (AlkoL 11 §.)

Muutokset lupaan haetaan ja ilmoitetaan sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Muutokset tehdään

valitsemalla omista luvista se, jota halutaan muuttaa ja painamalla ”Tee muutos” -painiketta.

5.10 Elinkeinonharjoittajan vaihtuminen ja toiminnan siirtäminen toiseen liikehuoneistoon

Anniskelulupaa tai muuta alkoholilain mukaista lupaa ja siihen sisältyviä oikeuksia ei saa myydä eikä muutoin luovuttaa kokonaan tai osittain toiselle (AlkoL 10 §).

Jos anniskeluluvan saanut elinkeinonharjoittaja luovuttaa anniskelupaikan liiketoiminnan toiselle, joka jatkaa siinä liiketoimintaa tai vanhan toimijan Y-tunnus muuttuu, anniskelua ei saa aloittaa ennen kuin uudelle toimijalle on myönnetty anniskelulupa.

Jos luvanhaltija haluaa siirtää toiminnan toiseen liikehuoneistoon, hänen on haettava siihen uusi anniskelulupa.

5.11 Luvanhaltijan konkurssi tai kuolema

Jos anniskeluluvan tai hyväksynnän haltija asetetaan konkurssiin tai luvan tai hyväksynnän haltijana toimiva yksityinen elinkeinonharjoittaja kuolee, konkurssipesä tai kuolinpesä voi halutessaan jatkaa toimintaa. Toimintaa

saa jatkaa enintään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai luvanhaltijan kuolemasta. Määräaikaisen luvan tai hyväksynnän haltijan konkurssipesä tai kuolinpesä voi jatkaa toimintaa enintään määräaikaisuuden loppuun saakka, kuitenkin enintään yhden vuoden ajan konkurssin alkamisesta tai kuolemasta. (AlkoL 72 a §.)

Konkurssipesän tai kuolinpesän täytyy ilmoittaa lupaviranomaiselle viipymättä konkurssiin asettamisen tai kuoleman jälkeen, jos se haluaa jatkaa toimintaa (AlkoL 72 a §). Ilmoitus pitää tehdä lähtökohtaisesti kuukauden kuluessa. Toiminnan jatkamiseksi konkurssipesä tai kuolinpesä tarvitsee lupaviranomaiselta uuden lupanumeron.

5.12 Anniskelutoiminnan lopettaminen

Jos alkoholijuomien anniskelutoiminnan lopettaa muutoin kuin tilapäisesti, siitä pitää ilmoittaa lupaviranomaiselle kuukauden kuluessa toiminnan lopettamisesta (AlkoL 11 §).

Ilmoitus tehdään sähköisesti alkoholielinkeinorekisterin sähköisessä asioinnissa Allussa osoitteessa lvv.fi/allu. Lopetus ilmoitetaan valitsemalla omista luvista se, joka

halutaan lopettaa, painamalla ”Lopetusilmoitus” ja antamalla luvalle päättymispäivämäärä.

Lupaviranomainen voi myös oma-aloitteisesti merkitä luvan tai hyväksymisen päättyneeksi, jos toiminnanharjoittaja on lopettanut toimintansa muutoin kuin tilapäisesti ja laiminlyönyt velvollisuutensa ilmoittaa lopettamisesta (AlkoL 11 ja 72 a §:t). Lupaviranomainen voi tällöin antaa luvanhaltijalle seuraamusmaksun ilmoituksen laiminlyönnistä (AlkoL 71 §).

Alkoholijuomien anniskeluluvanhaltija saa toiminnan loppuessa tai siirtyessä toiselle myydä alkoholijuomavarastonsa toiselle luvanhaltijalle ilman tukkumyyntilupaa. Luovutushinta on ostajan ja myyjän sovittavissa. Toiminnan loppuessa alkoholijuomavarasto voidaan myös siirtää luvanhaltijan toiseen myyntipaikkaan tai palauttaa tukkumyyjälle. (AlkoL 30 §.)

Alkoholijuomavaraston luovutuksesta uudelle omistajalle tai toiseen myyntipaikkaan pitää laatia asiakirja, josta käy ilmi, kuinka paljon mitäkin alkoholijuomaa luovutetaan. Asiakirja on vapaamuotoinen ja se pitää toimittaa lupaviranomaiselle 30 päivän kuluessa hallinnan siirtymisestä esimerkiksi turvasähköpostilla. (AlkoL 30 §.)

Luvanhaltijan pitää toimittaa lupaviranomaiselle tiedot lopetuspäivään mennessä suoritetuista myynneistä puolivuosi-ilmoituksella (AlkoL 62 § ja StmA 9 §).

5.13 Lupa- ja valvontamaksut

Alkoholiviranomaiset perivät käsittelymaksuja tekemistään lupapäätöksistä. Lisäksi luvanhaltijoilta peritään vuotuisia valvontamaksuja. Maksut ovat ulosottokelpoisia ilman tuomiota tai päätöstä.

Lupa- ja valvontaviraston käsittelymaksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Voimassa olevat maksutaulukot löytyvät Lupa- ja valvontaviraston verkkosivuilta sekä asetuksen liitteestä.

Jos maksuvelvollinen katsoo, että käsittelymaksun määräämisessä on tapahtunut virhe, hän voi vaatia siihen oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti.

Lupa- ja valvontavirasto perii toistaiseksi voimassa olevien anniskelulupien haltijoilta vuosittain toimipaikkakohtaisen valvontamaksun. Lisäksi anniskeluajan jatkamisesta sekä vähittäismyynnistä

peritään vuosittaiset valvontamaksut. (AlkoL 74 § ja lain liite.)

Anniskelun valvontamaksu määrätään sataprosenttisena alkoholina edellisen kalenterivuoden lasketuista tai vuoden pituisena laskenta-aikana arvioiduista ostoista seuraavasti:

- Alle 100 litraa, 105 euroa
- Vähintään 100 litraa mutta alle 2 000 litraa, 210 euroa
- Vähintään 2 000 litraa mutta alle 10 000 litraa, 420 euroa
- 10 000 litraa tai enemmän, 790 euroa.

Anniskeluajan jatkamista koskeva erillinen valvonnan vuosimaksu on 760 euroa, jos anniskelua jatketaan yli 180 päivänä vuodessa kello 4:ään, ja muutoin 380 euroa. Valvontamaksu määräytyy sen mukaan, kuinka monelle päivälle vuodessa on ilmoitettu tai haettu jatkoaikaa kello 4:ään.

Vähittäismyynnin valvonnan vuosimaksu kultakin myyntipaikalta on 200 euroa. Vähittäismyynnin valvonnan vuosimaksu koskee myös anniskelupaikkoja, joilla on lupa anniskelussa olevien käymisteitse valmistettujen enintään

8 % ja muulla tavoin valmistettujen enintään 5,5 % alkoholijuomien vähittäismyyntiin.

Uudelta vähittäismyynnin tai anniskelun luvanhaltijalta taikka uudesta anniskeluajan jatkamista koskevasta ilmoituksesta ei peritä valvontamaksua ensimmäisenä kalenterivuotena. Vähittäismyynnin, anniskelun ja anniskeluajan jatkamisen valvontamaksut laskutetaan kalenterivuosittain viimeistään 30.4., kun luvanhaltijalla on voimassa oleva lupa 1.4.

Valvontamaksuun saa vaatia oikaisua maksun määränneeltä viranomaiselta. Oikaisuvaatimus on esitettävä maksun määräämistä koskevassa asiassa kolmen vuoden kuluessa maksun määräämistä seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin viimeistään 60 päivän kuluttua päätöksen tiedoksisaannista. (AlkoL 80 §.)